

MINISTERUL JUSTIȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

**STUDII PRIVIND FUNCȚIONAREA
INSTITUȚIEI ARBITRAJULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

**Studiul III. Reglementarea și aplicarea mecanismelor de
recunoaștere și executare a hotărârilor arbitrale străine în
Republica Moldova**

Autor: Zinaida GUȚU

Studiile au fost realizate cu susținerea proiectului UNDP
"Transitional Capacity Support for the public Administration of Moldova"

Chișinău 2012

CUPRINS

Introducere

- 3.1. Instrumente internaționale privind recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine
- 3.2. Dreptul intern privind recunoașterea și executarea pe teritoriul Republicii Moldova a sentințelor arbitrale străine
- 3.3. Jurisprudența națională privind recunoașterea și executarea pe teritoriul Republicii Moldova a sentințelor arbitrale străine
- 3.4. Carențe identificate și propuneri în vederea revizuirii reglementărilor legale privind recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine pe teritoriul Republicii Moldova
  - 3.4.1. Definirea noțiunii de sentință arbitrală "străină"
  - 3.4.2. Termenul depunerii cererii pentru recunoașterea și executarea pe teritoriul Republicii Moldova a sentințelor arbitrale străine
  - 3.4.3. Locul recunoașterii și executării sentințelor arbitrale străine - legătura dintre teritoriul Republicii Moldova și debitorul urmărit în baza sentinței arbitrale străine
  - 3.4.4. Instanța competentă să dispună recunoașterea și executarea pe teritoriul Republicii Moldova a sentințelor arbitrale străine
  - 3.4.5. Solicitantul recunoașterii și executării sentinței arbitrale străine. Modul de legătură între solicitant și instanța competentă
  - 3.4.6. Lista actelor ce urmează a fi anexate la cererile de recunoaștere și executare pe teritoriul Republicii Moldova a sentințelor arbitrale străine"
  - 3.4.7. Cerințe de formă (autentificare) pentru actele anexate la cererile de recunoaștere și executare pe teritoriul Republicii Moldova a sentințelor arbitrale străine
  - 3.4.8. Examinarea cererilor de recunoaștere și executare a sentinței arbitrale străine
  - 3.4.9. Temeiurile de respingere a cererii de recunoaștere și executare pe teritoriul Republicii Moldova a sentinței arbitrale străine
    - 3.4.9.1. Temeiuri examinate doar la cererea părții contra căreia este invocată sentința arbitrală străină
    - 3.4.9.2. Temeiuri invocate din oficiul instanței la examinarea cererii de recunoaștere și executare a sentinței arbitrale străine
  - 3.4.10. Contestarea încheierii privind dispunerea sau refuzul de a dispune recunoașterea și executarea sentinței arbitrale străine
- 3.5. Propuneri în vederea perfecționării cadrului legal privind recunoașterea și executarea pe teritoriul Republicii Moldova a sentințelor arbitrale străine

Introducere

Prezentul Studiu a fost realizat întru executarea *Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016 (Hotărîrea Parlamentului RM Nr. 6 din 16.02.2012)*:

PILONUL III. Accesul la justiție și executarea hotărîrilor judecătorești.

Direcția strategică 3.3. Executarea efectivă a hotărîrilor judecătorești.

Domeniul specifice de intervenție 3.3.5. Îmbunătățirea mecanismului de recunoaștere și executare a hotărîrilor emise de instanțele judecătorești străine.

Acțiunea 1: Elaborarea unui studiu privind reglementarea și aplicarea mecanismelor de recunoaștere și executare a hotărîrilor arbitrale străine.

Scopul Studiului este de a analiza cadrul legal intern și jurisprudența națională ce ține de recunoașterea și executarea pe teritoriul Republicii Moldova a sentințelor arbitrale internaționale/străine prin prisma convențiilor și tratatelor internaționale multilaterale, precum și a acordurilor internaționale bilaterale în materie de arbitraj cu participarea Republicii Moldova, și de a formula recomandări de îmbunătățire a politicilor și practicilor naționale în acest domeniu.

Procesul de recunoaștere și executare a sentințelor arbitrale străine presupune activarea unui complex de norme strâns intercalate ale dreptului intern și internațional ce reglementează un spectru larg de elemente sistemice analizate în prezentul Studiu, inclusiv:

- Sentințele arbitrale pasibile de a fi recunoscute și executate pe teritoriul Republicii Moldova;
- Termenul depunerii cererilor de recunoscute și executate;
- Locul recunoașterii și executării;
- Instanța de judecată competentă să dispună recunoașterea și executarea;
- Modul de legătură între solicitant și instanța de judecată competentă;
- Lista actelor anexate la cererea de recunoaștere și executare;
- Cerințe de formă (autentificare) pentru actele anexate la cererea de recunoaștere și executare;
- Procedura examinării cererii de recunoaștere și executare;
- Temeiurile de a refuza recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine;
- Contestarea actului privind admiterea/respingerea cererii de recunoaștere și executare a sentințelor arbitrale străine.

3.1. Instrumente internaționale privind recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine

Din cele peste 90 de acte internaționale multilaterale cu participarea Republicii Moldova care conțin reglementări privind arbitrajul (*Anexa nr.1*), următoarele instrumente fundamentale sunt aplicabile în procedura de recunoaștere și executare pe teritoriul Republicii Moldova a sentințelor arbitrale străine:

- Convenția pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, adoptată la New-York, la 10 iunie 1958 (*în continuare – Convenția de la New York din 10 iunie 1958*) (*Anexa nr.2*);¹

- Convenția europeană de arbitraj comercial internațional, întocmită la Geneva la 21 aprilie 1961 (*în continuare – Convenția de la Geneva din 21 aprilie 1961*), și Aranjamentul din 17.12.62 relativ la aplicarea Convenției (*Anexa nr. 5*);²

- Acorduri bilaterale privind asistența juridică în materie civilă, cum ar fi cele încheiate cu România³ și Turcia⁴, conțin stipulări privind recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale internaționale/străine.

Prezentul studiu nu-și propune drept scop analiza *Convenției de la Washington din 18 martie 1965 pentru reglementarea diferendelor investiționale dintre state și persoane ale altor state* (Convenția ICSID), ratificată de Republica Moldova prin Legea Nr. 28 din 24.02.2011, intrată în vigoare pentru Republica Moldova la 4 iunie 2011.⁵ Spre deosebire de *Convenția de la New York din 10 iunie 1958*, care este consacrată raporturilor internaționale de drept privat, *Convenția de la Washington din 18 martie 1965* guvernează soluționarea diferendelor dintre investitorii străini și țara –gază. Sentințele arbitrale emise sub autoritatea Centrului Internațional pentru Reglementarea Diferendelor (ICSID) instituit prin *Convenția de la Washington din 18 martie 1965* sunt egalate ca și efecte

---

¹"*Tratate internaționale*", 1999, volumul 15, pag.169.

Sie-ul oficial al Convenției de la New York din 10 iunie 1958: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/arbitration/NYConvention.html

² "*Tratate internaționale*", 1999, volumul 14, pag.35

Sie-ul oficial al ONU: http://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXII-2&chapter=22&lang=en

³ "*Tratate internaționale*", 1999, volumul 20, pag.364

Tratat din 06.07.96 între Republica Moldova și România privind asistența juridică în materie civilă și penală

Articolul 12 Scopul asistenței juridice

Cele două Părți Contractante, în conformitate cu prezentul Acord, vor acorda una alteia următoarea asistență juridică:

... 3) Recunoașterea și executarea deciziilor judecătorești și ale organelor arbitrale.

⁴ "*Tratate internaționale*", 1999, volumul 21, pag.401

Acord din 22.05.96 între Republica Moldova și Republica Turcia cu privire la asistența juridică în materie civilă, comercială și penală

Articolul 50 Obiectul recunoașterii și executării

... 2. În sensul paragrafului 1 prin hotărâri se înțeleg:

a) hotărârile în cauzele civile, patrimoniale și nepatrimoniale, pronunțate de instanțe judecătorești sau alte instituții competente;

b) hotărârile judecătorești pronunțate în cauzele penale, cu privire la obligația de despăgubire pentru daunele cauzate;

c) hotărârile judecătorești referitoare la cheltuielile de judecată;

d) hotărârile arbitrale.

3. În sensul prezentului Tratat, termenul de hotărâre include și tranzacțiile judiciare.

⁵ <http://icsid.worldbank.org/ICSID/FrontServlet?requestType=ICSIDDocRH&actionVal>

=ShowDocument&language=English

La moment 148 de state au ratificat Convenția din cele 158 de state-semnatare.

La 02 mai 2007 Guvernul Republicii Bolivia a notificat ICSID despre denunțarea Convenției, efectul retragerii de in cadrul Convenției s-a produs la 3 Noiembrie 2007.

La 06 iulie 2009 Guvernul Ecuadorului a notificat ICSID despre denunțarea Convenției, efectul retragerii din cadrul Convenției s-a produs la 7 ianuarie 2010.

executorii cu actele judecătorești interne/naționale ale statului respondent, fiind exceptate de la procedura de recunoaștere și executare instituită prin *Convenția de la New York din 10 iunie 1958*.

Studiul de față nu va analiza *Tratatul Cartei Energetice din 17.12.94*, în vigoare pentru Republica Moldova din 16 aprilie 1998.⁶ Aderarea la această Convenție presupune acordul statului Republica Moldova de a fi parte în procesul inițiat de un investitor. Tratatul oferă trei opțiuni pentru soluționarea diferendului: Centrul Internațional pentru Reglementarea Diferendelor (ICSID); arbitrajul instituit potrivit Regulamentul de arbitraj al Comisiei Națiunilor Unite pentru Drept Comercial Internațional (UNCITRAL); Institutul de Arbitraj al Camerei de Comerț din Stockholm. Respectiv, executarea sentințelor arbitrale legate de respectarea *Tratatul Cartei Energetice din 17.12.94* este posibilă, după caz, potrivit *Convenției de la New York din 10 iunie 1958*⁷ sau potrivit *Convenției de la Washington din 18 martie 1965*. *Tratatul Cartei Energetice din 17.12.94*, art. 27, reglementează de asemenea soluționarea disputelor dintre statele participante la acest tratat.

Convenția de la Stockholm din 15 decembrie 1992 privind concilierea și arbitrajul în cadrul conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, în vigoare pentru Republica Moldova din 01 aprilie 1999, este un alt instrument internațional în domeniul arbitrajului. Convenția se preocupă de diferendele interstatale și nu face obiectul analizei în prezentul studiu.⁸

Un șir de acte internaționale încheiate de Republica Moldova privind asistența juridică în materie/procedură civilă nu conțin reglementări pertinente arbitrajului și au relevanță doar în contextul derulării procesului civil propriu-zis la examinarea cererilor de recunoaștere și executare a sentințelor arbitrale internaționale/străine:

- *Convenția de la Haga din 01.03.54 privind procedura civilă* nu se aplică procedurilor de recunoaștere și executare a sentințelor arbitrale internaționale/străine;
- *Convenția CSI de la Minsk din 22 ianuarie 1993 privind asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală* nu conține prevederi exprese privind procedurile de recunoaștere și executare a sentințelor arbitrale internaționale/străine;
- *Tratate bilaterale privind asistența juridică în materie civilă, inclusiv cele încheiate cu Rusia⁹ și Ucraina¹⁰ ș.a.*, nu conțin prevederi exprese referitoare la recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale internaționale/străine.

---

⁶ http://www.encharter.org/fileadmin/user_upload/document/ECT_ratification_status.pdf

⁷ Potrivit art. 26 subparagraful (5) b) al Cartei cererile supuse arbitrajului în condițiile acestui act vor fi considerate ca rezultând din raporturi sau tranzacții comerciale în sensul art. 1 al Convenției de la New York din 10 iunie 1958.

⁸ <http://www.osce.org/cca/40119>"Tratate internaționale", 2001, volumul 26, pag.215: <http://www.osce.org/cca/40119>

⁹ Tratat din 25.02.93 între Republica Moldova și Federația Rusă cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală

Articolul 50 Recunoașterea și executarea hotărârilor în cauzele civile, familiale, precum și în cauzele penale cît privește repararea prejudiciului
Părțile Contractante recunosc și execută reciproc pe teritoriul lor hotărârile definitive ale instituțiilor judiciare, pronunțate în cauzele civile și familiale, precum și sentințele cît privește repararea prejudiciului, cauzat de infracțiune.

Convenția de la New York din 10 iunie 1958 constituie principala sursă de referință în scopul analizei efectuate în prezentul studiu. Acest tratat, în vigoare pentru Republica Moldova din 17 decembrie 1998, este recunoscută drept unul din cele mai importante instrumente în domeniul arbitrajului comercial internațional. Nu există un alt instrument internațional care ar cuprinde un cerc atât de larg de subiecți uniți printr-un singur sistem de cooperare interstatală în domeniul arbitrajului. La moment, din cele 193 state membre ONU 147 state sunt părți la *Convenția de la New York din 10 iunie 1958*, state care și-au asumat obligația să recunoască și să execute pe teritoriul lor sentințele arbitrale pronunțate în statele care au aderat la acest act multilateral.¹¹ Adaptarea legislațiilor naționale la standardele *Convenției de la New York din 10 iunie 1958* este un proces continuu ce prezintă anumite dificultăți inclusiv și pentru statele care dispun de un sistem arbitral avansat, precum sunt Statele Unite ale Americii.¹²

Prin *Convenția de la New York din 10 iunie 1958* nu este restricționat dreptul statelor aderente de a deroga de la dispozițiile actului în baza altor acorduri interstatale bilaterale și/sau multilaterale.¹³ Unele derogări sunt instituite prin *Convenția de la Geneva din 21 aprilie 1961* care are 31 de părți, și *Aranjamentul din 17.12.62 relativ la aplicarea Convenției (Anexa nr. 3)*¹⁴. *Convenția de la Geneva din 21 aprilie 1961*, în vigoare pentru Republica Moldova din 5 martie 1998, conține reglementări în materie de arbitraj comercial (efectul clauzei arbitrale, procesul arbitral etc.), precum și stipulări privind executarea sentințelor arbitrale. La moment Republica Moldova a semnat doar două acorduri bilaterale, cu România¹⁵ și Turcia¹⁶, care conțin stipulări specifice pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale internaționale/străine.

Pe teritoriul Părților Contractante vor fi, de asemenea, recunoscute fără o procedură specială hotărârile organelor de tutelă și curatelă, instituțiilor de stare civilă și ale altor instituții în cauzele civile și familiale ce nu necesită, în virtutea caracterului lor, executare.

¹⁰ Tratat din 13.12.93 între Republica Moldova și Ucraina privind asistența juridică și relațiile juridice în materie civilă și penală

Articolul 48 Recunoașterea și executarea hotărârilor pe cauzele în materie patrimonială și nepatrimonială

1) În corespundere cu condițiile prevăzute în prezentul Tratat, Părțile Contractante recunosc și execută pe teritoriul său hotărârile adoptate pe teritoriul celeilalte Părți Contractante, precum ar fi:

a) hotărârile instanțelor judecătorești în cauze civile;

b) hotărârile instanțelor judecătorești în cauzele penale referitoare la compartimentul vizînd prejudiciile de pe urma infracțiunii.

Specifichările de la punctul 1) sunt aplicabile și față de acordurile amicale civile cu caracter patrimonial.

¹¹ La moment sunt 147 de state-părți la Convenție

http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/arbitration/NYConvention_status.html

¹² GEORGE A. BERMAN, 'Domesticating' the New York Convention: the Impact of the Federal Arbitration Act, *Journal of International Dispute Settlement*, Vol. 2, No. 2 (2011), pp. 317–332:

<http://jids.oxfordjournals.org/content/2/2/317.full.pdf+html>

¹³ Convenția pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, adoptată la New-York, la 10 iunie 1958, Articolul VII (1):

1. Dispozițiile prezentei Convenții nu aduc atingere validității acordurilor multilaterale sau bilaterale încheiate de Statele contractante în materie de recunoaștere și executare de sentințe arbitrale și nu privează nici o parte interesată de dreptul pe care l-ar putea avea de a se prevala de o sentință arbitrală în modul și în măsura admisă de legislația sau tratatele țării în care sentința este invocată.

¹⁴ http://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXII-2&chapter=22&lang=en

¹⁵ "Tratate internaționale", 1999, volumul 20, pag.364

Tratat din 06.07.96 între Republica Moldova și România privind asistența juridică în materie civilă și penală

Articolul 12 Scopul asistenței juridice

Afară de excepțiile de la dispozițiile *Convenției de la New York din 10 iunie 1958*, care pot fi instituite în baza unor acorduri interstatale bi și multilaterale în materie de recunoaștere și executare a sentințelor arbitrale internaționale/străine, statele sunt libere să adopte reglementări interne asupra aspectelor de procedură nereglementate prin Convenție, cum ar fi:¹⁷

- instanța judecătorească competentă;
- prezentarea probelor;
- termenul de prescripție;
- măsuri de asigurare;
- contestarea deciziilor privind admiterea sau respingerea recunoașterii/executării;
- criteriile de urmărire a bunurilor debitorului;
- confidențialitatea procedurii.

Libertatea statelor membre ale *Convenției de la New York din 10 iunie 1958* de a suplini prevederile tratatului cu reglementări interne este subordonat principiului de echitate între procedurile instituite pentru recunoașterea sau executarea sentințelor arbitrale străine și a sentințelor arbitrale naționale promovate în Art. III:

Convenția de la New York din 10 iunie 1958, Articolul III

*Fiecare dintre Statele contractante va recunoaște autoritatea unei sentințe arbitrale și va acorda executarea acestei sentințe conform regulilor de procedură în vigoare pe teritoriul unde sentința este invocată în condițiile stabilite în articolele următoare. Prin recunoașterea sau executarea sentințelor arbitrale cărora se aplică prezenta Convenție **nu vor fi impuse condițiuni mult mai riguroase, nici cheltuieli de judecată mult mai ridicate, decât acelea care sunt impuse pentru recunoașterea sau executarea sentințelor arbitrale naționale.***

Trecerea în revistă a legislației altor state privind recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine relevă faptul că aceste reglementări sunt subordonate *Convenției de la New-York din 10 iunie 1958*. La moment, este dificil de a identifica un stat care nu ar fi aderat la această Convenție, deși modalitatea de aliniere a legislației interne la standardele

---

Cele două Părți Contractante, în conformitate cu prezentul Acord, vor acorda una alteia următoarea asistență juridică:
... 3) Recunoașterea și executarea deciziilor judecătorești și ale organelor arbitrale.

¹⁶ "Tratate internaționale", 1999, volumul 21, pag.401

Acord din 22.05.96 între Republica Moldova și Republica Turcia cu privire la asistența juridică în materie civilă, comercială și penală

Articolul 50 Obiectul recunoașterii și executării

... 2. În sensul paragrafului 1 prin hotărâri se înțelege:

- a) hotărârile în cauzele civile, patrimoniale și nepatrimoniale, pronunțate de instanțe judecătorești sau alte instituții competente;
- b) hotărârile judecătorești pronunțate în cauzele penale, cu privire la obligația de despăgubire pentru daunele cauzate;
- c) hotărârile judecătorești referitoare la cheltuielile de judecată;
- d) hotărârile arbitrale.

3. În sensul prezentului Tratat, termenul de hotărâre include și tranzacțiile judiciare.

¹⁷ International Council for Commercial Arbitration, ICCA'S GUIDE TO THE INTERPRETATION OF THE 1958 NEW YORK CONVENTION: A HANDBOOK FOR JUDGES

http://www.arbitration-icca.org/media/0/13365477041670/judges_guide_english_composite_final_revised_may_2012.pdf

Convenției sunt diferite. State precum Germania¹⁸, Elveția¹⁹ au ales să nu adopte norme interne, menționând doar că recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine este subordonată *Convenției de la New-York din 10 iunie 1958*.

Legislația statelor- membre ale *Convenției de la New-York din 10 iunie 1958* conțin prevederi destul de uniforme în ceea ce privește:

(i) Desemnarea instanțelor competente în materie de arbitraj, inclusiv privind recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine. În multe state aceste competențe revin, de regulă, unei instanțe superioare.

(ii) Depunerea cererilor privind recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, lista actelor anexate la cerere și cerințele de formă (autentificare) potrivit art. IV din Convenție pentru actele care se depun odată cu cererile privind recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale internaționale/străine.

(iv) Temeuirile de a refuza recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine.

Acestea ar fi direcțiile de îmbunătățire a cadrului legal național prin prisma concluziilor din Capitolul precedent. În secțiunile următoare ale prezentului studiu va fi efectuată analiza modului în care *Convenția de la New York din 10 iunie 1958*, *Convenția de la Geneva din 21 aprilie 1961* și acordurile bilaterale operează pe plan intern la etapa recunoașterii și executării hotărârilor arbitrale străine, fiind identificate carențele legislației naționale/interne la acest capitol.

3.2. Dreptul intern privind recunoașterea și executarea pe teritoriul Republicii Moldova a sentințelor arbitrale străine

Reglementări privind recunoașterea și executarea pe teritoriul Republicii Moldova a sentințelor arbitrale străine sunt cuprinse în:

(i) Codul de procedură civilă al Republicii Moldova 225/30.05.2003 (*în continuare – CPC RM*), art. 16 și art. art. 469-476 din Capitolul XLII, RECUNOAȘTEREA ȘI EXECUTAREA HOTĂRÎRILOR JUDECĂTOREȘTI ȘI HOTĂRÎRILOR ARBITRALE STRĂINE (*Anexa nr.8*);

---

¹⁸ ***Germania, Actul cu privire la procesul civil:***

Section 1061 Foreign awards

(1) Recognition and enforcement of foreign arbitral awards shall be granted in accordance with the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards of 10 June 1958 (Bundesgesetzblatt [BGBl.] 1961 Part II p. 121). The provisions of other treaties on the recognition and enforcement of arbitral awards shall remain unaffected.

(2) If the declaration of enforceability is to be refused, the court shall rule that the arbitral award is not to be recognized in Germany.

(3) If the award is set aside abroad after having been declared enforceable, application for setting aside the declaration of enforceability may be made.

¹⁹ ***L'Assemblée fédérale de la Confédération Suisse, Loi fédérale sur le droit international privé***

du 18 décembre 1987 (Etat le 1er janvier 2011) <http://www.admin.ch/ch/f/rs/c291.html>

Art. 194

XII. Sentences arbitrales étrangères

La reconnaissance et l'exécution des sentences arbitrales étrangères sont régies par la convention de New York du 10 juin 1958 pour la reconnaissance et l'exécution des sentences arbitrales étrangères.

(ii) Legea 24/22.02.2008 cu privire la arbitrajul comercial internațional (*în continuare – Legea 24/22.02.2008*)(*Anexa nr.10*);

(iii) Codul de executare al Republicii Moldova Nr. 443 din 24.12.2004 (*în continuare – CE RM*) (*Anexa nr.21*).

Reglementările CPC RM privind executarea pe teritoriul Republicii Moldova a sentințelor arbitrale străine se rezumă la următoarele:

Art. 16 (4): Executarea pe teritoriul Republicii Moldova a hotărârilor arbitrajelor internaționale se efectuează în conformitate cu prezentul cod, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, precum și pe principiul reciprocității.

Art. 475: Recunoașterea și executarea hotărârilor arbitrale străine are loc potrivit normelor ce reglementează recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești - dispozițiile art.469, cu excepția alin.(3), ale art.470, 471, cu excepția alin.(1) lit. a), b), c), d) și f), și ale art.472.

Art. 476: Prevede temeiurile în care poate fi refuzată recunoașterea și executarea hotărârilor arbitrale străine.

CE RM include prevederi privind executarea titlurilor executorii emise în baza hotărârilor arbitrajelor internaționale, recunoscute și încuviințate spre executare pe teritoriul Republicii Moldova:

Art. 11: titlurile executorii eliberate în temeiul hotărârilor arbitrale și titlurile executorii emise în baza hotărârilor arbitrajelor internaționale, recunoscute și încuviințate spre executare pe teritoriul Republicii Moldova, fac parte din șirul documentelor executorii ce se execută conform normelor stabilite de Cod;

Articolul 14: În titlul executoriu se indică atât denumirea arbitrajului internațional, precum și denumirea instanței de judecată din Republica Moldova care a recunoscut și a încuviințat executarea acestei hotărâri.

Articolul 156: Hotărârilor arbitrale străine se primesc spre executare și se execută numai în cazul în care executarea lor a fost recunoscută și încuviințată conform procedurii stabilite în capitolul XLII din Codul de procedură civilă. Instanța de judecată care a încuviințat executarea hotărârii arbitrale străine este competentă în a examina demersurile executorului judecătoresc privind explicarea hotărârii, schimbarea modului și a ordinii de executare, amânarea sau eşalonarea executării.

Legea 24/22.02.2008 conține dispoziții directe privind recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale internaționale:

Art. 6 (2) prevede că funcțiile prevăzute pentru instanțele de judecată în prezenta lege le exercită instanța judecătorească competentă, conform Codului de procedură civilă;

Art. 38 invocă instanța competentă unde se depun cererile pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, dar nu specifică care este această instanță, și prevede actele ce urmează a fi prezentat pentru recunoașterea sau executarea hotărârii arbitrale străine;

Art. 39 prevede temeiurile în care poate fi refuzată recunoașterea și executarea hotărârilor arbitrale internaționale.

Prevederile actelor legale interne vor fi analizate în secțiunile următoare ale prezentului studiu prin prisma *Convenției de la New York din 10 iunie 1958* și a practicilor avansate ale altor state în domeniul recunoașterii și executării sentințelor arbitrale străine.

3.3. Jurisprudența națională privind recunoașterea și executarea pe teritoriul Republicii Moldova a sentințelor arbitrale străine

Unele aspecte privind procedura de recunoaștere și executare a hotărârilor arbitrate străine pe teritoriul Republicii Moldova au fost abordate pentru prima dată doar tangențial în Hotărârea Plenului CSJ nr.7 din 23 februarie 1998 „Despre practica aplicării de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației privind recunoașterea și executarea hotărârilor instanțelor judecătorești și arbitrate străine pe teritoriul Republicii Moldova” (*Anexa nr.22*). Acest document nu a remarcat careva dificultăți la acest capitol identificate în practica judiciară.

În a. 2011 cauza *Companiei „Merchant Outpost Company”* a semnalat că instanțele naționale s-ar putea confrunta cu probleme legate de recunoașterea și executarea hotărârilor arbitrate străine pe teritoriul Republicii Moldova (caz calificat drept atac de tip raider). Drept urmare a acestui caz, la demersul Consiliului Superior al Magistraturii, a fost întocmită o *Notă informativă a Curții Supreme de Justiție a RM „Privind soluționarea cererilor de recunoaștere și executare a hotărârilor arbitrajului internațional de către curțile de apel”* (*Anexa nr.23*). Nota dată confirmă un număr modest de circa 10 cauze inițiate în vederea recunoașterii și executării pe teritoriul Moldovei a sentințelor arbitrale străine, cea mai mare parte a cererilor fiind admise (80%). Cele mai multe sentințe arbitrale prezentate spre recunoaștere și executare pe teritoriul Republicii Moldova își au originea în Ucraina. De asemenea, hotărâri arbitrale străine au parvenit din Rusia, Suedia, Polonia, Estonia.

Decizia Curții Supreme de Justiție din 14 septembrie 2011 în dosarul nr.2r-429/11 (Anexa nr.24) constată mai multe curențe în aplicarea legislației naționale și a actelor internaționale care au determinat soluția instanței de recurs privind respingerea cererii Companiei „Merchant Outpost Company” de a recunoaște și a dispune executarea pe teritoriul Republicii Moldova a hotărârii din 28 decembrie 2010 pe dosarul nr.ARB-AH/12/10 pronunțate în Rusia de Arbitrajul Ad-Hok, constituit în corespundere cu Regulamentul Arbitral UNCITRAL:

- Prima instanță a pus pe rol și a examinat în fond cererea privind recunoașterea și executarea hotărârii arbitrale străine, neavând la dosar anexată hotărârea arbitrală în original sau în copie legalizată. Hotărârea arbitrală străină a fost

prezentată în copie, fără o legalizare respectivă, hotărârea dată nefiind tradusă în limba de stat.

- Lipsește convenția arbitrală în original sau în copie legalizată în modul respectiv.
- Din copia contractului de comision nr.A-12 din 10 noiembrie 2009 care conține o clauză arbitrală rezultă că părți ale contractului sunt doar Companiile „Merchant Outpost Company” și „Boss Payment Ltd”. Debitorii urmăriți în baza hotărârii arbitrale Companiile „Adriatic Fund B.V”, „Factor Banka d.d.”, „Druga d.o.o.”, „Kig d.d.”, „Venture Holding B.V.” și Milena Logar nu au fost părți ale acestui contract și ale convenției arbitrale. Prin urmare, hotărârea arbitrală în cauză nu are putere legală pentru debitori, fiind pronunțată asupra unui litigiu neprevăzut de convenția arbitrală și care nu se înscrie în condițiile convenției arbitrale.

Totodată, instanță de recurs a menționat încălcări de ordin procesual admise de Curtea de Apel Bender la examinarea cererii Companiei „Merchant Outpost Company”:

- La data depunerii cererii de către Compania „Merchant Outpost Company” recunoașterea și încuviințarea executării silită a hotărârilor arbitrajelor internaționale era de competența Curții de Apel Economice;
- Debitorii urmăriți în baza hotărârii arbitrale sunt Companiile „Adriatic Fund B.V”, „Factor Banka d.d.”, „Druga d.o.o.”, „Kig d.d.”, „Venture Holding B.V.” și persoana fizică Milena Logar. Nici unul dintre debitorii indicați în cererea de recunoaștere și executare a hotărârii arbitrale străine nu a fost citat pentru ședința de judecată în cadrul căreia a fost emisă încheierea privind încuviințarea executării sentinței arbitrale străine.

Gravitatea încălcărilor admise de instanță în cauza „Merchant Outpost Company” menționate în *Decizia Curții Supreme de Justiție din 14 septembrie 2011 în dosarul nr.2r-429/11* au fost confirmate prin deciziile instanțelor din Federația Rusă care au invalidat hotărârea Arbitrajului Ad-Hok din 28 decembrie 2010 pe dosarul nr.ARB-AH/12/10 (*Anexa nr.25*).

În alte cauze părțile au invocat, iar instanțele naționale au dezbătut, diverse argumente/temeiuri contra recunoașterii și executării sentințelor arbitrale străine în Moldova:

- Litigiul nu se înscrie în limitele clauzei de arbitral;²⁰
- art. V alin.(1) lit. b) și d) al Convenției de la New-York în 1958, art.476 alin.(1) lit. b) CPC RM – partea împotriva căreia este emisa hotărârea nu a fost înștiințata legal

---

²⁰ *Decizia Colegiului economic al Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.2re-46/2006 din 16.02.2006, cerere de recunoaștere și executare silită a hotărârii Tribunalului Institutului de Arbitraj al Camerei de Comerț din Stockholm din 22.09.2005, corectată prin hotărârea din 13.10.2005, pronunțată în procedura arbitrală V (093/2004) inițiată la cererea lui Iu.B., "AGURDINO-INVEST" S.R.L. și "AGURDINO-CHIMIA" S.A. versus Republica Moldova. Cerere admisă.*

despre desemnarea arbitrilor sau despre dezbaterile arbitrale ori nu a putut din alte motive să prezinte probe sau să dea explicații în fața arbitrajului;²¹

- Art.471, alin.(1), p.9) și art. 476, alin. (1), lit. a) din CPC RM - una din părțile convenției arbitrale era într-o măsură oarecare incapabilă sau că această convenție este ilegală potrivit legii guvernante, iar în lipsa unei astfel de probe este ilegală în conformitate cu legea țării în care a fost emisă hotărârea. Debitorul a invoca că creditorul care este o persoană fizică nu a avut dreptul să se adreseze la Curtea de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a Ucrainei.²²

Practica disponibilă a CSJ în alte cauze civile relevă dificultăți și în ceea ce privește aplicarea de către instanțe a temeiurilor de respingere a recunoașterii și executării pe teritoriul Republicii Moldova a hotărârilor arbitrale străine:

- Într-un caz a fost discutată aplicarea Convenției de la New York din 10 iunie 1958 la recunoașterea pe teritoriul Moldovei a sentințelor arbitrale străine pronunțate înainte de intrarea în vigoare a Convenției pentru Moldova;²³
- În unele cazuri instanțele au dispus recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine și au recurs la autoritatea *Convenției de la New-York din 10 iunie 1958* și la art.476 Cod de procedură civilă care enumeră exhaustiv temeiurile pentru refuzul de a recunoaște hotărârile arbitrale străine și de a le executa.²⁴
- În unele cauze instanțele au respins cererile pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, omițând să aplice *Convenția de la New-York* și/sau art.476 Cod de procedură civilă RM. În 2004, în cazul unei sentințe arbitrale emise în Ucraina, instanțele au apelat la Convenția "Cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală", semnată la Minsk de statele

---

²¹ *Decizia Curții Supreme de Justiție a RM din 20 ianuarie 2011, Dosar nr.2re-9/11.* A fost admisă cererea „Domotehnica-Nord” Ucraina privind recunoașterea și încuviințarea executării silite pe teritoriul Republicii Moldova a hotărârii Curții de Arbitraj Internațional pe lângă Camera de Comerț și Industrie a Ucrainei nr.15m/2010 din 29.04.2010 cu privire la încasarea datoriei din contul SRL „Donteh-Plus” Republica Moldova.

Curtea Supremă de Justiție, Dosarul nr.2re-94/08. A fost admisă cererea SRL „Energoalians” privind recunoașterea și executarea pe teritoriul Republicii Moldova a hotărârii Arbitrajului Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a Ucrainei AC nr. 10m/2001 din 26.06.2001, adoptată la acțiunea SRL „Energoalians” către SRL „Feren-M” și SA „Rețelele electrice de distribuție Nord” despre încasarea solidară a datoriei în mărime de 1182456,55 dolari și a hotărârii Arbitrajului Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a Ucrainei AC 47m/2001 din 26.06.2001, adoptată la acțiunea SRL „Energoalians” către SRL „Feren-M” și SA „Rețelele electrice de distribuție Nord” despre încasarea solidară a datoriei în mărime de 408375,17 dolari SUA. Instanța de recurs a respins obiecția legată de lipsa probelor privind citarea legală a debitorului în procesul arbitral.

²² *Decizia Curții Supreme de Justiție a RM din 03 februarie 2011, Dosar nr.2re-27/2011.* A fost admisă cererea antreprenorului privat Mironiac NadejdaVasilievna, Ucraina, privind recunoașterea și încuviințarea executării silite pe teritoriul Republicii Moldova a hotărârii Arbitrale a Curții de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a Ucrainei din 26 februarie 2009, cu privire la încasarea datoriei de la SRL „Svet Construct”, or. Cupcini.

²³ *Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.4-2r/a-41/2000 din 11.09.2000.* Recunoașterea și executarea silită a hotărârii Instanței de Arbitraj Varșovia din 16 iunie 1998. Cererea a fost admisă.

²⁴ *Decizia Colegiului civil al Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.2r/a-47/99 din 21.04.1999:* Hotărârea Arbitrajului Palatei de Industrie și Comerț din Estonia a fost recunoscută pe teritoriul R.M. și supusă executării. Instanțele au aplicat legislația internațională - Convenția de la New-York din 10 iunie 1958 pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine.
Decizia CE al CSJ a RM nr.2re-46/2006 din 16.02.2006: A fost dispusă recunoașterea și executarea hotărârii arbitrale străine (Suedia), fiind aplicat art.476 Cod de procedură civilă care enumeră exhaustiv temeiurile pentru refuzul de a recunoaște hotărârile arbitrale străine și de a le executa.

membre ale CSI la data de 22.01.1993, care este aplicabilă doar hotărârilor emise de instanțe judecătorești străine²⁵.

- În 2008, în cazul unei sentințe arbitrale emise în Rusia, instanțele au recurs la Tratatul încheiat între Republica Moldova și Federația Rusă din 25 februarie 1993 privind asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală care nu menționează sentințele arbitrale printre actele reglementate prin acordul bilateral aplicat.²⁶

3.4. Carențe identificate și propuneri în vederea revizuirii reglementărilor legale privind recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine pe teritoriul Republicii Moldova

3.4.1. Definierea noțiunii de sentință arbitrală "străină"

După cum este argumentat în *Studiul II secțiunea 2.3.2.*, noțiunile de "hotărâre de arbitraj internațional" și "hotărâre arbitrală străină" nu sunt identice și aplicarea lor corectă are importanță pentru sensul atribuit normelor care operează cu acești termeni. Or, potrivit Art. I (1) din *Convenția de la New York din 10 iunie 1958*, calificativul de hotărâre (sentință) arbitrală "străină" în raport cu teritoriul Republicii Moldova se referă la două categorii de hotărâri arbitrale:

(i) Hotărârile arbitrale care au naționalitatea unui alt stat fiind pronunțate pe teritoriul unui alt stat decât Republica Moldova;

---

²⁵ *Decizia CE al CSJ a RM din 26.02.2004 nr.2re-56/2004*: A fost respinsă cererea creditorului privind recunoașterea și executarea unei hotărâri arbitrale străine emise în Ucraina pe motivul necitării legale, fiind invocat art.55 al Convenției "Cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală", semnată de statele membre ale CSI la data de 22.01.1993, care prevede că: "Recunoașterea și încuviințarea executării silite poate fi refuzată dacă pârțul nu a participat la proces drept urmare a faptului, că lui sau reprezentantului lui nu i-a fost înmănată la timp și în modul convenit citația în instanță".

Însă, potrivit art. 51 din Convenție citată hotărârile arbitrale nu sunt indicate printre actele care se supun recunoașterii și executării sub auspiciile acestei Convenții:

Articolul 51 Recunoașterea și executarea hotărârilor

Fiecare Parte Contractantă, în condițiile prevăzute de prezenta Convenție, recunoaște și execută următoarele hotărâri, emise pe teritoriile altor Părți Contractante:

a) hotărârile instituțiilor de justiție în cauzele civile și familiale, inclusiv tranzacțiile de împăcare în asemenea cauze aprobate de judecată și actele notariale referitoare la obligațiile bănești (în continuare - hotărâri);

b) hotărârile instanțelor de judecată în cauzele penale de reparare a pagubei.

²⁶ *Decizia CE al CSJ a RM nr.2re-40/2008 din 06.03.2008*: A fost respinsă cererea creditorului privind recunoașterea și executarea unei hotărâri arbitrale străine emise în Rusia pe motivul necitării legale a debitorului. Instanțele au invocat că, în conformitate cu art.52 lit. b) din Tratatul încheiat între Republica Moldova și Federația Rusă la 25 februarie 1993 privind asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală (în vigoare pentru Republica Moldova din 25 ianuarie 1995), la cererea de încuviințare a executării hotărârii străine e necesar să fie anexat actul prin care se confirmă că pârțului care nu a participat la proces sau reprezentantului lui i s-a înmănat la timp și în forma convenită citația de chemare în judecată. ...Potrivit art.3 din Legea-cadru a IUNCITRAL, adoptată de Comisia ONU pentru dreptul comerțului internațional din 21 iunie 1985, orice comunicare scrisă se consideră recepționată dacă a fost remisă destinatarului personal ori la întreprinderea sa comercială, la locul său de trai sau adresa poștală când acestea nu pot fi stabilite pe calea unei rezonabile colectări de informații.

Însă, potrivit art. 50 din Tratatul încheiat între Republica Moldova și Federația Rusă la 25 februarie 1993 acesta nu se aplică sentințelor arbitrale:

Articolul 50 Recunoașterea și executarea hotărârilor în cauzele civile, familiale, precum și în cauzele penale cît privește repararea prejudiciului

Părțile Contractante recunosc și execută reciproc pe teritoriul lor hotărârile definitive ale instituțiilor judiciare, pronunțate în cauzele civile și familiale, precum și sentințele cît privește repararea prejudiciului, cauzat de infracțiune.

Pe teritoriul Părților Contractante vor fi, de asemenea, recunoscute fără o procedură specială hotărârile organelor de tutelă și curatelă, instituțiilor de stare civilă și ale altor instituții în cauzele civile și familiale ce nu necesită, în virtutea caracterului lor, executare.

(ii) *Hotărârile arbitrale pronunțate pe teritoriul Republicii Moldova dar care nu sunt "naționale" pentru că nu sunt guvernate de legislația arbitrală a Republicii Moldova (cazuri considerate a fi rare când arbitrajul ar avea loc în Moldova dar ar fi guvernat de legea arbitrală a unui stat străin, care determină naționalitatea arbitrajului, sau nu ar fi guvernat de legea vreunui alt stat (sentințe arbitrale anaționale).*²⁷

Astfel, utilizarea potrivită a noțiunii de hotărâre (sentință) arbitrală "străină" permite de a delimita corect cercul statelor a căror sentințe arbitrale sunt străine și urmează a fi recunoscute și executate în Moldova potrivit prevederilor *Convenției de la New York din 10 iunie 1958* și normelor aplicabile ale *CPC RM*. Or, prin Hotărârea Parlamentului nr. 87-XIV din 10.07.98 privind aderarea Republicii Moldova la *Convenției de la New York din 10 iunie 1958* este stabilită expres aplicarea actului pe bază de reciprocitate numai la sentințele arbitrale pronunțate pe teritoriul unui alt stat parte la această convenție:

Art.1. - Republica Moldova aderă la Convenția pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, încheiată la New York la 10 iunie 1958, cu următoarele rezerve:

- 1) Convenția va fi aplicată de către Republica Moldova numai la sentințele arbitrale pronunțate după intrarea ei în vigoare pentru Republica Moldova;*
- 2) Convenția va fi aplicată de către Republica Moldova pe bază de reciprocitate numai la sentințele arbitrale pronunțate pe teritoriul unui alt stat parte la convenție.*

Principiul de reciprocitate nu a fost implementat în art.475 (1) *CPC RM* unde nu este delimitat cercul statelor a căror sentințe arbitrale străine ar putea fi prezentate în Republica Moldova pentru recunoaștere și executare. La fel și art. 38 (1) și art. 39 (1) din *Legea 24/22.02.2008* cu privire la arbitrajul comercial internațional vorbește despre recunoașterea sau executarea hotărârii arbitrale, "*indiferent de țara în care a fost pronunțată*".

Urmează ca legislația națională să permită de a identifica cercul statelor a căror sentințe arbitrale sunt considerate ca fiind străine și sunt pasibile de recunoaștere și executare ca atare în Republica Moldova. Acest aspect ar putea fi clarificat prin redactarea corespunzătoare a art. 467 *CPC RM*,²⁸ care să includă prevederi exprese privind hotărârile

---

²⁷ Crenguta LEAUA, "*Sunt hotararile arbitrale ICC Paris, cu locul arbitrajului in Romania, hotarari arbitrale straine?*"

<http://www.juridice.ro/185878/sunt-hotararile-arbitrale-icc-paris-cu-locul-arbitrajului-in-romania-hotarari-arbitrale-straine.html>

²⁸ *CPC RM: Articolul 467*. Recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine

(1) Hotărârile judecătorești străine, inclusiv tranzacțiile, sînt recunoscute și se execută de plin drept în Republica Moldova fie dacă astfel se prevede în tratatul internațional la care Republica Moldova este parte, fie pe principiul reciprocității în ceea ce privește efectele hotărârilor judecătorești străine.

(2) În sensul prezentului capitol, prin hotărîre judecătorească străină se înțelege o hotărîre pronunțată în pricină civilă de o judecată de drept comun sau de o judecată specializată pe teritoriul unui alt stat.

(sentințele) arbitrale străine, așa cum, spre exemplu, este reglementat în legea Suediei²⁹, României,³⁰ Codul procedurii judiciare de arbitraj din Federația Rusă,³¹ legislația procesuală a Ucrainei³² etc.

3.4.2. Termenul depunerii cererii pentru recunoașterea și executarea pe teritoriul Republicii Moldova a sentințelor arbitrale străine

Convenția de la New York din 10 iunie 1958 nu reglementează termenul de depunere a cererii de recunoaștere și executare pe teritoriul Republicii Moldova a sentințelor arbitrale străine. Art. III din Convenție prevede doar că sunt aplicabile normele de procedură în vigoare pe teritoriul unde sentința este invocată:

Convenția de la New York din 10 iunie 1958: ART. III

Fiecare din Statele contractante va recunoaște autoritatea unei sentințe arbitrale și va acorda executarea acestei sentințe conform regulilor de procedura în vigoare pe teritoriul unde sentința este invocată în condițiile stabilite în articolele următoare.

Pentru recunoașterea sau executarea sentințelor arbitrale cărora se aplica prezenta Convenție nu vor fi impuse condițiuni mult mai riguroase, nici cheltuieli de judecată mult mai ridicate, decât acelea care sînt impuse pentru recunoașterea sau executarea sentințelor arbitrale naționale.

În prezent CPC RM nu prevede termenul în care este posibilă solicitarea recunoașterii și executării hotărârii arbitrale străine pe teritoriul Republicii Moldova. Ar. 475 CPC RM nu prevede aplicarea pentru hotărârile arbitrale străine a prevederilor ar. 467 CPC RM care instituie termenul de trei ani pentru recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine.

---

²⁹ *Legea suedeză cu privire la arbitraj (SFS 1999:116)*: <http://www.sccinstitute.com/library/lagar-2.aspx>
Secțiunea 52

O hotărâre pronunțată în străinătate se consideră de a fi o hotărâre străină.

În legătură cu aplicația acestei legi, o hotărâre este considerată pronunțată în țara unde este situat locul arbitrajului.

³⁰ *România, Lege nr. 134 din 2010, Codul de procedură civilă în vigoare din 1 februarie 2013*:
http://www.dreptonline.ro/legislatie/codul_de_procedura_civila_noul_cod_de_procedura_civila_legea_134_2010.php

Calificare Art. 1123

Sunt hotarari arbitrale straine orice sentinte arbitrale de arbitraj intern sau international pronuntate intr-un stat strain si care nu sunt considerate hotarari nationale in Romania.

³¹ *"АРБИТРАЖНЫЙ ПРОЦЕССУАЛЬНЫЙ КОДЕКС РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ" om 24.07.2002 N 95-ФЗ* (ред. от 12.07.2011)
<http://www.zakonprost.ru/apk/>

Статья 241. Признание и приведение в исполнение решений иностранных судов и иностранных арбитражных решений

1. Решения судов иностранных государств, ...признаются и приводятся в исполнение в Российской Федерации арбитражными судами, если признание и приведение в исполнение таких решений предусмотрено международным договором Российской Федерации и федеральным законом

³² *CPC Ucraina*: <http://meget.kiev.ua/kodeks/gpk/glava-8-1/>

Статья 390. Условия признания и выполнения решения иностранного суда, который подлежит принудительному выполнению

1. Решения иностранного суда (суда иностранного государства; других компетентных органов иностранных государств, в компетенцию которых относится рассмотрение гражданских или хозяйственных дел; иностранных или международных арбитражей) признаются и выполняются в Украине, если их признание и выполнения предусмотрено международным договором, согласие на обязательность которого предоставлено Верховной Радой Украины, или по принципу взаимности.

2. В случае если признание и исполнении решения иностранного суда зависит от принципа взаимности, считается, что он существует, поскольку не доказано иное.

Practica altor state la acest capitol este destul de diversă. În Austria, spre exemplu, se aplică termenul de 30 de ani,³³ în Danemarca – 10 ani pentru pretențiile pecuniare,³⁴ în Franța – 5 ani,³⁵ în Rusia³⁶ și Ucraina³⁷ termenul de prescripție este de trei ani, fiind același pentru recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine și a sentințelor arbitrale străine.

La soluționarea acestui aspect, instanțele de judecată din Canada au statuat că termenul de prescripție este cel stabilit nu de legea procesuală, ci de legea materială, fiind indicată aplicarea termenului general de prescripție care în provincia Alberta, spre exemplu, este de numai 2 ani.³⁸ În acest context, apare întrebarea dacă repunerea în acest termen se află sub imperiul normelor art. 116 CPC RM sau ale normelor CC RM.

Față de cele menționate este necesară redactarea corespunzătoare a art. 467 CPC RM³⁹ care să includă expres prevederi privind termenul de prescripție pentru depunerea

---

³³ Supplements to the ICC International Court of Arbitration Bulletin. Special Supplement 2008: Guide to National Rules of Procedure for Recognition and Enforcement of New York Convention Awards

Austria: There is no specific limitation period applicable to the commencement of legal proceedings for recognition and enforcement of foreign arbitral awards under Austrian law. However, the prudent view is to apply the 30-year statutory limitation period applicable to proceedings for enforcement of judgments under Austrian law by analogy.

(Source: Ordinance of the Austrian Federal Ministry of Justice, RGBI. No. 105/1858.)

http://www.iccdri.com/CODE/LevelThree.asp?page=Country%20Answers&Locator=32.2&L1=Country%20Answers&tocxml=ltoc_CountryAnswersAll.xml&contentxml=arbSingle.xml&tocxml=toc.xml&contentxml=CA_SUPP_0021_4.xml&AUTH=&nb=0

³⁴ Supplements to the ICC International Court of Arbitration Bulletin. Special Supplement 2008: Guide to National Rules of Procedure for Recognition and Enforcement of New York Convention Awards

Denmark: ...a 10-year limitation period for monetary claims applies to arbitral awards rendered on or after 1 Jan 2008, and a 20-year limitation period for monetary claims applies to arbitral awards rendered before that date

http://www.iccdri.com/CODE/LevelThree.asp?page=Country%20Answers&Locator=32.2&L1=Country%20Answers&tocxml=ltoc_CountryAnswersAll.xml&contentxml=arbSingle.xml&tocxml=toc.xml&contentxml=CA_SUPP_0021_16.xml&AUTH=&nb=0

³⁵ Supplements to the ICC International Court of Arbitration Bulletin. Special Supplement 2008: Guide to National Rules of Procedure for Recognition and Enforcement of New York Convention Awards

France: To the extent that the general limitation period mentioned above would be found to apply to international awards, then the relevant limitation period would generally be 5 years from the date of notification of the award to the parties. Again, there is no specific French case law on this issue.

(Source: Civil Code, Art. 2224, as modified by law 2008-561 of 17 June 2008)

http://www.iccdri.com/CODE/LevelThree.asp?page=Country%20Answers&Locator=32.2&L1=Country%20Answers&tocxml=ltoc_CountryAnswersAll.xml&contentxml=arbSingle.xml&tocxml=toc.xml&contentxml=CA_SUPP_0021_21.xml&AUTH=&nb=0

³⁶ "АРБИТРАЖНЫЙ ПРОЦЕССУАЛЬНЫЙ КОДЕКС РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ" от 24.07.2002 N 95-ФЗ (ред. от 12.07.2011)

<http://www.zakonprost.ru/apk/>

Статья 241. Признание и приведение в исполнение решений иностранных судов и иностранных арбитражных решений

2. Решение иностранного суда или иностранное арбитражное решение может быть предъявлено к принудительному исполнению в срок, не превышающий трех лет со дня вступления его в законную силу. В случае пропуска указанного срока он может быть восстановлен арбитражным судом по ходатайству взыскателя по правилам, предусмотренным главой 10 настоящего Кодекса.

³⁷ CPC Ucraina: <http://meget.kiev.ua/kodeks/gpk/glava-8-1/>

Статья 391. Сроки предъявления решения иностранного суда к принудительному исполнению

1. Решение иностранного суда может быть предъявлено к принудительному исполнению в Украине на протяжении трех лет со дня обретения им законной силы, за исключением решения о взыскании периодических платежей, которое может быть предъявлено к принудительному исполнению на протяжении всего срока проведения взыскания с погашением задолженности за последние три года

³⁸ Stephen Pitel, *Limitation Period for Enforcing Foreign Arbitration Award*,

<http://conflictoflaws.net/2010/limitation-period-for-enforcing-foreign-arbitration-award/>

³⁹ CPC RM: Articolul 467. Recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine

cererilor de recunoaștere și executare a hotărârilor (sentințelor) arbitrale străine, cu posibilitatea de repunere în termen în condițiile art. 270 Cod civil RM⁴⁰.

3.4.3. Locul recunoașterii și executării sentințelor arbitrale străine - legătura dintre teritoriul Republica Moldova și debitorul urmărit în baza sentinței arbitrale străine

În cazul *Companiei „Merchant Outpost Company”*, analizat în capitolul precedent al prezentului studiu, debitorii urmăriți nu aveau domiciliu/sediu, dar aveau bunuri pe teritoriul Republicii Moldova. În acest context, apare întrebarea dacă această legătură cu Republica Moldova ar fi fost suficientă pentru a recunoaște și a executa în Moldova o sentință arbitrală străină, în cazul unui arbitraj valabil și în lipsa altor temeuri de a refuza admiterea cererii.

Practica internațională este destul de certă la acest capitol, cele mai multe state admițând recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine împotriva debitorilor care dețin bunuri în cadrul teritoriului statului respectiv. Acest principiu este valabil în Austria, Germania, Cehia, Franța, Ucraina, Federația Rusă.⁴¹ Elveția se numără printre multe alte state care admit recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine împotriva debitorilor care dețin bunuri în această țară, inclusiv active financiare din bănci.⁴² În unele state este posibil ca recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine să fie îndreptată și împotriva bunurilor ce aparțin statelor și care se află peste hotare - pe teritoriul statului unde este solicitată recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine.

În legislația Republicii Moldova reglementările relevante ce țin de recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine sunt concentrate în Capitolul XLII al *CPC RM*, fiind corelate cu reglementările privind recunoașterea și executarea în Moldova a hotărârilor judecătorești străine. Însă, legătura dintre debitorul urmărit și teritoriul Republicii Moldova

---

(3) Hotărîrea judecătorească străină poate fi înaintată spre executare silită în Republica Moldova în termen de 3 ani de la data rămîinerii ei definitive, potrivit legii statului în care a fost pronunțată. Repunerea în termenul omis din motive întemeiate se poate face de instanța judecătorească a Republicii Moldova în modul stabilit la art.116.

⁴⁰ *Cod civil RM:*

Articolul 279. *Repunerea în termenul de prescripție extinctivă*

(1) *În cazuri excepționale, dacă instanța de judecată constată că termenul de prescripție extinctivă nu este respectat datorită unor împrejurări legate de persoana reclamantului, dreptul încălcat al persoanei este apărut.*

(2) *Repunerea în termen nu poate fi dispusă decît dacă partea și-a exercitat dreptul la acțiune înainte de împlinirea unui termen de 30 de zile, calculat din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care justifică depășirea termenului de prescripție.*

⁴¹ "АРБИТРАЖНЫЙ ПРОЦЕССУАЛЬНЫЙ КОДЕКС РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ" от 24.07.2002 N 95-ФЗ (ред. от 12.07.2011)

<http://www.zakonprost.ru/apk/>

Статья 242. Заявление о признании и приведении в исполнение решения иностранного суда и иностранного арбитражного решения

1. Заявление о признании и приведении в исполнение решения иностранного суда и иностранного арбитражного решения подается стороной в споре, в пользу которой состоялось решение (далее - взыскатель), в арбитражный суд субъекта Российской Федерации по месту нахождения или месту жительства должника либо, если место нахождения или место жительства должника неизвестно, по месту нахождения имущества должника.

⁴² DOMITILLE BAIZEAU, *Enforcement of Foreign Arbitral Awards: The Swiss Pro-Enforcement Framework and Judicial Approach.*

<http://www.lalive.ch/data/publications/DAB.pdf>

este reglementată în mod diferit pentru aceste două proceduri. Art. 468 CPC RM prevede că cererea de recunoaștere a hotărârii judecătorești străine se depune la locul de aflare a bunurilor debitorilor:

Articolul 468. Cererea de recunoaștere a hotărârii judecătorești străine

Hotărârea judecătorească străină care nu a fost executată benevol poate fi pusă în executare pe teritoriul Republicii Moldova, la cererea creditorului, în temeiul încuviințării date de instanța judecătorească în a cărei circumscripție urmează să se efectueze executarea. În cazul în care debitorul nu are domiciliu sau sediu în Republica Moldova ori când domiciliul nu este cunoscut, hotărârea se pune în executare la locul de aflare a bunurilor acestuia.

[Art.468 modificat prin LP155 din 05.07.12, ...; în vigoare 01.12.12]

În ce privește sentințele arbitrale străine, constatăm lipsa unor specificări similare sau de altă natură. Art. 475 CPC RM nu extinde art. 468 asupra sentințelor arbitrale străine, iar *Legea 24/22.02.2008* nu include prevederi la acest subiect. Acest aspect urmează a fi clarificat pentru a ridica gradul de certitudine a politicilor interne în domeniul arbitrajului.

Practica internațională atesta cazuri când recunoașterea și executarea sentinței arbitrale străine este solicitată concomitent în câteva țări (recunoașterea și executarea paralelă), ceea ce nu împiedică, în principiu, executarea într-o țară sau alta pentru că efectul executoriu al sentinței este limitat teritorial doar la statul unde a fost dispusă executarea și recunoașterea sentinței.⁴³

3.4.4. Instanța competentă să dispună recunoașterea și executarea pe teritoriul Republicii Moldova a sentințelor arbitrale străine

Până la ultima modificare, în vigoare din 13.03.12, art.6 alin. (2) din *Legea 24/22.02.2008* indica curtea de apel drept instanță competentă să exercite atribuțiile prescrise de Lege, ceea ce includea și procedura de recunoaștere și executare a sentințelor arbitrale străine. După modificarea din 13.03.12, art.6 alin. (2) din *Legea 24/22.02.2008* face trimitere la instanța judecătorească competentă, conform Codului de procedură civilă.

Art. 468 CPC RM, citat în secțiunea precedentă în varianta care intră în vigoare din 01.12.2012, a instituit competența instanțelor judecătorești de drept comun și în materie de recunoaștere și executare a hotărârilor judecătorești străine, dar această modificare nu va fi valabilă și pentru sentințele arbitrale străine, deoarece art. 475 CPC RM a rămas nemodificat. Astfel, la moment nu există prevederi clare privind instanța competentă să examineze cererile privind recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine.

---

⁴³ UNCITRAL 2012 Digest of Case Law on the Model Law on International Commercial Arbitration: <http://www.uncitral.org/pdf/english/clout/MAL-digest-2012-e.pdf>

În contextul intervențiilor viitoare în CPC RM pentru desemnarea instanței de judecată competente să dispună recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, urmează a fi examinată posibilitatea de a institui competența curților de apel în a cărei circumscripție urmează să se efectueze executarea sau în competența judecătorei comerciale. În caz de imposibilitate de stabilire a curții de apel competente, competența să revină Curții de Apel Chișinău. Desemnarea unei curți de un nivel mai înalt și/sau a unei instanțe concrete specializate în materie de arbitraj este caracteristic pentru multe state, precum Franța,⁴⁴ Suedia,⁴⁵ România,⁴⁶ Italia.⁴⁷ Importanța specializării instanțelor de judecată în materie de arbitraj a fost subliniată de legislatorii din Austria.⁴⁸ Stabilirea competenței curților de apel/Curții de Apel Chișinău pentru examinarea cererilor privind recunoașterea și executarea hotărârilor arbitrale pronunțate în străinătate va permite

⁴⁴ CMS Guide to Arbitration, Volume I, Fourth Edition, Editors: Torsten Lorcher, Guy Pendell and Jeremy Wilson:

<http://eguides.cmslegal.com/pdf/arbitration.pdf>

Arbitration in France:

10.1.3 The award may only be enforced by virtue of an enforcement order (*exequatur*) issued by the *Tribunal de Grande Instance* of the place where the award was made. In the case of foreign international awards, this place will be the *Tribunal de Grande Instance* of Paris. *Exequatur* proceedings are not adversarial and the request for enforcement must be filed with the Court Registrar.

10.1.4 Orders denying the enforcement of an award can normally be appealed. Such appeal must be brought within one month of service of the enforcement order.

⁴⁵ Legea suedeză cu privire la arbitraj (SFS 1999:116): <http://www.sccinstitute.com/library/lagar-2.aspx>

Articolul 56

Cererea de executare silită a unei hotărâri străine se depune la Curtea Svea de Apel (Svea hovrätt).

Cererea trebuie să fie depusă împreună cu hotărârea arbitrală în original sau o copie legalizată. Cu excepția cazurilor în care curtea de apel decide altfel, o traducere certificată în limba suedeză trebuie să fie, de asemenea, depusă.

⁴⁶ România, Lege nr. 134 din 2010, Codul de procedură civilă în vigoare din 1 februarie 2013:

http://www.dreptonline.ro/legislatie/codul_de_procedura_civila_noul_cod_de_procedura_civila_legea_134_2010.php

Instanța competentă Art. 1125

(1) Solicitarea de recunoaștere și executare a hotărârii arbitrale străine se prezintă printr-o cerere adresată tribunalului în circumscripția caruia se afla domiciliul sau, după caz, sediul celui caruia i se opune respectiva hotărâre arbitrală.

(2) În caz de imposibilitate de stabilire a tribunalului prevăzut la alin. (1), competența aparține Tribunalului București.

⁴⁷ CPC Italia: <http://www.altalex.com/index.php?idnot=33753>

Art. 839. (1) (Riconoscimento ed esecuzione dei lodi stranieri)

Chi vuol far valere nella Repubblica un lodo straniero deve proporre ricorso al presidente della corte d'appello nella cui circoscrizione risiede l'altra parte; se tale parte non risiede in Italia e' competente la corte d'appello di Roma.

⁴⁸ OFFICIAL COMMENT (ENGLISH VERSION) OFFICIAL COMMENT TO THE AUSTRIAN ARBITRATION ACT (English Version)

<http://www.cm.arbitration-austria.at/dokumente/OfficialCommentAustrianArbitrationAct2006.pdf>

Ninth Title Court Proceedings Jurisdiction

Section 615

(1) For an action for setting aside an arbitral award and an action for declaration of existence or non-existence of an arbitral award, as well as for proceedings under the Third Title without regard to the amount in dispute, the Regional Court ("Landesgericht") having jurisdiction in civil law matters, that is specified in the arbitration agreement, or the jurisdiction of which was agreed in accordance with section 104 Judicature Act ("Jurisdiktionsnorm"), or failing such specification or agreement, in whose district the arbitral tribunal has its seat, shall have jurisdiction in first instance. Where the seat of the arbitral tribunal has not yet been determined, or in case of section 612, if it is not in Austria, the Commercial Court Vienna ("Handelsgericht Wien") shall have jurisdiction.

(2) Where the dispute underlying the arbitral award is a commercial matter within the meaning of section 51 Judicature Act ("Jurisdiktionsnorm"), the Regional Court ("Landesgericht") shall decide in exercise of its jurisdiction in commercial matters, in Vienna the Commercial Court Vienna ("Handelsgericht Wien"); where it is a labor law matter within the meaning of section 50 paragraph (1) Labor and Social Courts Act ("Arbeits- und Sozialgerichtsgesetz"), the Regional Court ("Landesgericht") shall decide in its function as labor and social court, in Vienna the Vienna Labor and Social Court Vienna ("Arbeits- und Sozialgericht Wien").

Comment to Section 615:

The jurisdiction for the setting aside of an arbitral award and other proceedings in connection with the arbitral proceedings (involvement in the appointment or challenge of an arbitrator) shall lie with the Regional Courts ("Landesgericht"). This will enable a specialization in these courts and in the relevant Higher Regional Courts ("Oberlandesgericht"), thus ensuring acceleration of the proceedings.

Special provisions regarding jurisdiction are contained in sec 593 (3) with respect to enforcement of interim or protective measures, and in sec 602 with respect to judicial assistance. Special provisions for the internal assignments (compare secs 32 and 45 GOG) shall secure a concentration of the proceedings within these courts.

menținerea acestui domeniu dificil în competența Curții Supreme de Justiție pentru examinarea recursurilor asupra deciziilor pronunțate de curțile de apel.

3.4.5. Solicitantul recunoașterii și executării sentinței arbitrale străine. Modul de legătură între solicitant și instanța competentă

Convenția de la New-York din 10 iunie 1958 prevede depunerea cererii recunoaștere a sentințelor arbitrale străine de către "parte":

Convenția de la New York din 10 iunie 1958: ART. IV

1. Pentru a obține recunoașterea și executarea arătată în articolul precedent, partea care cere recunoașterea și executarea trebuie să producă odată cu cererea:..

În art. 38 (2) din *Legea 24/22.02.2008* este utilizată aceeași noțiune de "parte":

Articolul 38. Recunoașterea și executarea hotărârii arbitrale străine

2) Partea care solicită recunoașterea sau executarea hotărârii arbitrale străine este obligată să prezinte în judecată ...

Art. 468 *CPC RM* se referă la depunerea cererii de recunoaștere a hotărârii judecătorești străine, care este depusă de către *creditor*:

Articolul 468. Cererea de recunoaștere a hotărârii judecătorești străine

Hotărârea judecătorească străină care nu a fost executată benevol poate fi pusă în executare pe teritoriul Republicii Moldova, la cererea creditorului, ...

Art. 475 *CPC RM* care extinde asupra sentințelor arbitrale unele norme ce reglementează recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine nu menționează și art. 468 care indică semnatarul/depunătorul cererii de recunoaștere și executare a sentințelor arbitrale străine. Această lacună urmează a fi eliminată prin introducerea precizărilor de rigoare în normele Codului de procedură civilă. În acest sens este utilă experiența Rusiei, unde normele de referință specifică clar că recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine poate fi solicitată anume de către partea procedurii arbitrale.⁴⁹

Un alt element ce se caracterizează printr-un grad foarte scăzut al reglementării,⁵⁰ atât pe plan intern, cât și la nivel internațional, este modul în care solicitantul obține accesul la

⁴⁹ "АРБИТРАЖНЫЙ ПРОЦЕССУАЛЬНЫЙ КОДЕКС РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ" от 24.07.2002 N 95-ФЗ (ред. от 12.07.2011)

<http://www.zakonprost.ru/apk/>

Статья 241. Признание и приведение в исполнение решений иностранных судов и иностранных арбитражных решений

2. Вопросы признания и приведения в исполнение решения иностранного суда и иностранного арбитражного решения разрешаются арбитражным судом по заявлению стороны в споре, рассмотренном иностранным судом, или стороны третейского разбирательства.

Статья 242. Заявление о признании и приведении в исполнение решения иностранного суда и иностранного арбитражного решения

1. Заявление о признании и приведении в исполнение решения иностранного суда и иностранного арбитражного решения подается стороной в споре, в пользу которой состоялось решение (далее - взыскатель), в арбитражный суд субъекта Российской Федерации по месту нахождения или месту жительства должника либо, если место нахождения или место жительства должника неизвестно, по месту нахождения имущества должника.

⁵⁰ Ministerul Justiției al Republicii Moldova, *Ghid cu privire la cooperarea juridică internațională*, Chișinău 2010

http://www.justice.gov.md/public/files/file/Directia%20rela%C5%A3ii%20interna%C5%A3ionale%20/GHID_FINAL_ROM.pdf

instanța competentă să dispună asupra recunoașterii și executării sentințelor arbitrale străine. *Convenția de la New-York din 10 iunie 1958* nu conține reglementări exprese privind modalitatea de depunere a cererii - modul de legătură dintre solicitant și instanța competentă. ART.III din Convenție face trimitere la *regulile de procedura în vigoare pe teritoriul unde sentința este invocată*:

Convenția de la New York din 10 iunie 1958: ART. III

Fiecare din Statele contractante va recunoaște autoritatea unei sentințe arbitrale și va acorda executarea acestei sentințe conform regulilor de procedura în vigoare pe teritoriul unde sentința este invocată... Pentru recunoașterea sau executarea sentințelor arbitrale cărora se aplica prezenta Convenție nu vor fi impuse condițiuni mult mai riguroase, nici cheltuieli de judecată mult mai ridicate, decât acelea care sînt impuse pentru recunoașterea sau executarea sentințelor arbitrale naționale.

CPC RM, Capitolul XLII, art.art.467-476, nu reglementează modul de legătură la depunerea cererilor de recunoaștere și executare a sentințelor arbitrale străine. Acest aspect este abordat tangențial în art. 38 din *Legea 24/22.02.2008*, din care rezultă că cererea se depune direct în instanța de judecată competentă:

Articolul 38. Recunoașterea și executarea hotărîrii arbitrale străine

(1) Hotărîrea arbitrală, indiferent de țara în care a fost pronunțată, se recunoaște ca fiind obligatorie și, la depunerea în instanță de judecată competentă a unei cereri scrise,...

(2) Partea care solicită recunoașterea sau executarea hotărîrii arbitrale străine este obligată să prezinte în judecată....

Reglementarea acestui aspect doar în *Legea 24/22.02.2008*, fără a-l reflecta în prevederile aplicabile din *CPC RM*, creează incertitudini asupra modalității de depunere a cererilor de recunoaștere și executare a sentințelor arbitrale străine. În acest context, urmează să se decidă dacă prin legea procesuală internă a Republicii Moldova la care face referință *Convenția de la New York din 10 iunie 1958, ART. III*, ar putea fi instituită o procedură unică privind modul de depunere a cererii de recunoaștere și executare a sentințelor arbitrale străine.

Principiul de reciprocitate acceptat pe larg în raporturile de drept internațional privat, principiu adoptat de Parlamentul Republicii Moldova la accesarea la *Convenția de la New-York din 10 iunie 1958*,⁵¹ impune colaborarea internațională pe bilaterală pentru a reglementa/concretiza anumite proceduri privind depunerea actelor, reieșind din practicile acceptate de comunitatea internațională pentru recunoașterea și executarea hotărîrilor judecătorești străine⁵²:

⁵¹ *Anexa nr. 2. Hotărîrea Parlamentului nr. 87-XIV din 10.07.98 privind aderarea Republicii Moldova la Convenția de la New York*

⁵² Ministerul Justiției al Republicii Moldova, *Ghid cu privire la cooperarea juridică internațională*, Chișinău 2010
http://www.justice.gov.md/public/files/file/Directia%20rela%C5%A3ii%20interna%C5%A3ionale%20/GHID_FINAL_ROM.pdf

(i) depunerea cererii și a actelor necesare direct la organul de justiție competent al statului unde ar urma să fie obținută recunoașterea și executarea;

(ii) depunerea cererii și a actelor la organul de justiție al statului emitent care a examinat cauza în primă instanță care transmite actele autorității centrale, eventual Ministerul Justiției, după care autoritatea centrală a statului emitent remite setul de acte autorității centrale a statului unde ar urma să fie obținută recunoașterea și executarea, eventual Ministerul Justiției, această din urmă autoritate urmând să adreseze solicitarea instanțe competente;

(iii) depunerea cererii și a actelor necesare la organul de justiție al statului emitent care a examinat cauza în primă instanță care transmite actele direct la organul de justiție competent al statului unde ar urma să fie obținută recunoașterea și executarea.

Instituirea prin acorduri internaționale bi sau multilaterale a procedurilor de depunere a cererilor de recunoaștere și executare a sentințelor arbitrale se numără printre libertățile lăsate statelor aderente prin *ART. VII din Convenția de la New York din 10 iunie 1958*. Cele mai multe acorduri bilaterale semnate de Republica Moldova în domeniul asistenței juridice în materie civilă nu conțin astfel de reglementări. În fapt, stipulări specifice acest capitol sunt prevăzute doar în acordurile bilaterale încheiate de Republica Moldova cu Turcia și România.

*Acordul din 22.05.96 între Republica Moldova și Republica Turcia cu privire la asistența juridică în materie civilă, comercială și penală*⁵³ stabilește inclusiv și proceduri de depunere a cererilor de recunoaștere și executarea sentințelor arbitrale străine (*Anexa nr.4*):

Articolul 2 Modul de acordare a asistenței juridice

Cele două Părți Contractante desemnează Ministerul Justiției ale lor ca autoritate centrală pentru acordarea asistenței juridice reciproce, în conformitate cu articolul 11.

Articolul 12 Scopul asistenței juridice

Cele două Părți Contractante, în conformitate cu prezentul Acord, vor acorda una alteia următoarea asistență juridică:...

3) Recunoașterea și executarea deciziilor judecătorești și ale organelor arbitrale.

Articolul 21 Domeniile de aplicare

1) Conform condițiilor menționate în prezentul Acord, o Parte Contractantă va recunoaște și executa pe teritoriul său: ... c) hotărârile organului arbitral.

Articolul 22 Scrisorile de solicitare privind recunoașterea și executarea

1) Scrisorile de cerere pentru recunoașterea și executarea hotărârilor va fi trimisă de către instanța judecătorească a unei Părți Contractante instanței judecătorești a celeilalte Părți Contractante prin canalele stipulate în articolul 2.

⁵³ "Tratate internaționale", 1999, volumul 29, pag. 355

Acord din 22.05.96 între Republica Moldova și Republica Turcia cu privire la asistența juridică în materie civilă, comercială și penală

Articolul 26 Recunoașterea și executarea hotărârilor adoptate de organele arbitrale

Hotărârile organelor arbitrale vor fi recunoscute și executate dacă, adițional la celelalte prevederi menționate în Secțiunea III a prezentului capitol, sunt respectate următoarele condiții:...

*Tratatul din 06.07.96 între Republica Moldova și România privind asistența juridică în materie civilă și penală*⁵⁴ prevede asistența juridică în materie de recunoaștere și executare a deciziilor organelor arbitrale (Anexa nr. 5):

Articolul 8 Modul de legătură

1. În problemele privind acordarea asistenței juridice, autoritățile competente ale celor două Părți Contractante comunică între ele prin intermediul organelor centrale, în măsura în care prin prezentul Tratat nu se dispune altfel.

2. Organele centrale la care se referă paragraful 1 sunt, pentru Republica Moldova, Ministerul Justiției și Procuratura Generală, iar pentru România, Ministerul Justiției.

Articolul 50 Obiectul recunoașterii și executării

2. În sensul paragrafului 1 prin hotărâri se înțeleg: d) hotărârile arbitrale.

Articolul 52 Cererea de recunoaștere și încuviințare a executării

1. Cererea de recunoaștere și încuviințare a executării se depune la instanța care s-a pronunțat în primă instanță în cauza respectivă. Această cerere va fi transmisă autorității din celălalt stat, competența să încuviințeze executarea. Cererea poate fi depusă și direct la această autoritate.

Articolul 57 Recunoașterea și executarea hotărârilor arbitrale

Cele două Părți Contractante, în conformitate cu prevederile Convenției asupra recunoașterii și executării hotărârilor arbitrale străine, încheiată la New York la 10 iunie 1958, vor recunoaște și executa hotărârile arbitrale date pe teritoriul celeilalte Părți Contractante.

Angajamentele asumate de Republica Moldova prin *Convenția de la New York din 10 iunie 1958* - act de bază ce reglementează recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, și alte acorduri internaționale bi și multilaterale, nu exclud reglementarea în actele interne și prin alte acorduri internaționale procedura de depunere a actelor în scopul obținerii recunoașterii și executării pe teritoriul Republicii Moldova a sentințelor arbitrale străine. Reieșind din principiile și spiritul *Convenției de la New York din 10 iunie 1958*), este oportună redactarea corespunzătoare a normelor relevante din CPC RM, urmând modele adoptate de alte state, precum Ucraina⁵⁵, Estonia⁵⁶ etc., care au stabilit reglementări

⁵⁴ "Tratate internaționale", 1999, volumul 20, pag.364

Tratatul din 06.07.96 între Republica Moldova și România privind asistența juridică în materie civilă și penală

⁵⁵ *CPC Ucraina*: <http://meget.kiev.ua/kodeks/gpk/glava-8-1/>

Статья 393. Порядок представления ходатайства о предоставлении разрешения на принудительное выполнение решение иностранного суда

interne unice pentru procedura de depunere a cererilor pentru recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine și a cererilor de recunoaștere și executare a sentințelor arbitrale străine, aplicarea cărora poate fi afectată de angajamentele internaționale.

3.4.6. Lista actelor ce urmează a fi anexate la cererile de recunoaștere și executare pe teritoriul Republicii Moldova a sentințelor arbitrale străine

Lista actelor ce trebuie depuse pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine este indicată expres în *Convenția de la New-York din 10 iunie 1958, Articolul IV*:

1. Pentru a obține recunoașterea și executarea arătată în articolul precedent, partea care cere recunoașterea și executarea trebuie să producă odată cu cererea:

a) originalul sentinței autentificat în mod convenit, sau o copie a acestui original întrunind condițiile cerute pentru autenticitatea sa;

b) originalul convenției arătate în articolul II sau o copie întrunind condițiile cerute pentru autenticitatea sa;

2. Dacă menționata sentință sau menționata convenție nu este redactată într-o limba oficială a țării în care sentința este invocată, partea care cere recunoașterea și executarea sentinței va trebui să producă o traducere a acestor piese în aceasta limba. Traducerea va trebui să fie certificată de un traducător oficial, sau de un traducător cu jurământ, ori de un agent diplomatic sau consular.

Art. 475 alin. (2) CPC RM este în concordanță cu rigorile *Articolelor IV din Convenția de la New-York din 10 iunie 1958* în partea ce ține de actele necesare pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine:

Articolul 475. Recunoașterea și executarea hotărârilor arbitrale străine

---

1. Ходатайство о предоставлении разрешения на принудительное исполнение решения иностранного суда подается в суд непосредственно взыскателем (его представителем) или, согласно международному договору, согласие на обязательность которого предоставлено Верховной Радой Украины, другим лицом (его представителем).

2. Если международными договорами, согласие на обязательность которых предоставлено Верховной Радой Украины, предусмотрены представления ходатайства о предоставлении разрешения на принудительное выполнение решения иностранного суда через органы государственной власти Украины, суд принимает в рассмотрение ходатайства, которое поступило через орган государственной власти Украины.

⁵⁶ *Estonia, Code of Civil Procedure*

<http://www.legaltext.ee/text/en/X90041.htm>

§ 754. Enforcement of decision of arbitral tribunal made in foreign state

(1) The decisions of arbitral tribunals of foreign states are recognised and accepted for enforcement in Estonia only pursuant to the New York Convention on the recognition of Foreign Arbitral Awards done at New York on 10 June 1958 (RT II 1993, 21/22, 51) and other international agreements.

(2) The provisions regulating the recognition of court decisions of foreign states correspondingly apply to the recognition and enforcement of the decisions of arbitral tribunals of foreign states, unless otherwise provided by the law or an international agreement.

(3) If a decision of an arbitral tribunal of a foreign state which has been declared subject to enforcement is annulled in the foreign state, the debtor may submit a petition for annulment of the declaration of enforceability of the decision.

(2) *Partea care solicită recunoașterea sau executarea hotărârii arbitrale străine este obligată să prezinte în judecată **hotărârea arbitrală în original sau în copie legalizată**, precum și **convenția arbitrală în original sau în copie legalizată** în modul respectiv. Dacă hotărârea arbitrală sau convenția arbitrală este expusă într-o limbă străină, partea este obligată să le prezinte în **traducere în limba moldovenească**, legalizată în modul stabilit de lege.*

Art. 475 alin. (2) *CPC RM* nu prevede excepții la setul de documente ce urmează a fi depuse odată cu solicitarea de recunoaștere și executare a hotărârii arbitrale străine, deși *Convenția de la New-York din 10 iunie 1958*, potrivit art.VII, admite derogări și la acest capitol stabilite în baza unor acorduri interstatale bi sau multilaterale. *Acordul din 22.05.96 între Republica Moldova și Republica Turcia cu privire la asistența juridică în materie civilă, comercială și penală* citat mai sus conține reglementări ce țin de lista actelor anexate la solicitarea de recunoaștere și executare a sentințelor arbitrale străine:

Articolul 22 Scrisorile de solicitare privind recunoașterea și executarea

... 2) Scrisoarea de cerere trebuie să fie însoțită de:

a) o copie a hotărârii ce corespunde originalului. Copia va fi însoțită de un certificat eliberat de autoritățile competente, dacă eficiența și forța ei executorie nu reies din însăși decizie;

b) un certificat arătând că litigantul, în defavoarea căruia a fost adoptată hotărârea și care nu s-a prezentat în instanța judecătorească, a fost înștiințat legal, iar în cazul incapacității legale de exercițiu el a fost reprezentat corespunzător;

c) o copie a acordului de arbitraj cu privire la transmiterea spre jurisdicția arbitrală, în cazul cererii de recunoaștere și executare a hotărârii arbitrale.

Art. 38 alin.(2) *din Legea 24/22.02.2008* diferă de prevederile *Convenției de la New-York din 10 iunie 1958* și de art. 475 alin. (2) *CPC RM* - prevede că partea care solicită recunoașterea sau executarea hotărârii arbitrale străine este obligată să prezinte în judecată **hotărârea arbitrală** și traducerea hotărârii arbitrale și a convenției de arbitraj :

Articolul 38. Recunoașterea și executarea hotărârii arbitrale străine

*(2) Partea care solicită recunoașterea sau executarea hotărârii arbitrale străine este obligată să prezinte în judecată **hotărârea arbitrală** în original sau în copie legalizată. Dacă **hotărârea arbitrală și convenția de arbitraj** sînt expuse într-o limbă străină, partea este obligată să le prezinte în **traducere** în limba moldovenească, legalizată în modul stabilit de lege.*

Excluderea convenției arbitrale din lista actelor prezentate de solicitantul recunoașterii și executării sentinței arbitrale străine este o abordare nouă propusă prin art. 35 (2) din *Legea Model UNCITRAL (Anexa nr. 12)* și în proiectul ipotetic al unei noi Convenții care ar substitui *Convenția de la New-York din 10 iunie 1958*.⁵⁷ În unele state, precum Germania, spre

⁵⁷Albert Jan van den Berg, *Hypothetical Draft Convention on the International Enforcement of Arbitration Agreements and Awards. Text.* http://www.arbitration-icca.org/media/0/12133674097980/hypothetical_draft_convention_aibrev06.pdf

exemplu, prezentarea convenției nu este obligatorie, fiind suficientă doar sentința arbitrală.⁵⁸

În scopul evitării dublărilor inutile dintre *Legea 24/22.02.2008* și art. 475 *CPC RM*, ar fi oportună consolidarea în *CPC RM* a prevederilor relevante ce țin de actele prezentate de solicitant pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, ținând cont și de posibilitatea existenței unor prevederi derogatorii în acordurile internaționale. Această practică a fost instituită în Ucraina.⁵⁹

3.4.7. Cerințe de formă (autentificare) pentru actele anexate la cererile de recunoaștere și executare pe teritoriul Republicii Moldova a sentințelor arbitrale străine

Condițiile de formă a actelor ce sunt depuse pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine sunt stabilite în *Convenția de la New-York din 10 iunie 1958, Articolul II și IV*.

Convenția de la New-York din 10 iunie 1958, Articolul II:

- 1. Fiecare dintre Statele contractante recunoaște convenția scrisă ...*
- 2. Prin convenție scrisă se înțelege o clauză compromisorie inserată într-un contract, sau un compromis semnat de părți, sau cuprinse într-un schimb de scrisori sau telegrame.*

Convenția de la New-York din 10 iunie 1958, Articolul IV:

⁵⁸ International Council for Commercial Arbitration, ICCA'S GUIDE TO THE INTERPRETATION OF THE 1958 NEW YORK CONVENTION: A HANDBOOK FOR JUDGES

http://www.arbitration-icca.org/media/0/13365477041670/judges_guide_english_composite_final_revised_may_2012.pdf

⁵⁹ *GPK Ucraina*: <http://meget.kiev.ua/kodeks/gpk/glava-8-1/>

Статья 394. Требования к ходатайству о предоставлении разрешения на принудительное выполнение решение иностранного суда

1. Ходатайство о предоставлении разрешения на принудительное выполнение решения иностранного суда подается в письменной форме и должно содержать:

1. имя (наименование) лица, подающего ходатайство, указание ее места жительства (пребывания) или местонахождение;
2. имя (наименование) должника, указание его места проживания (пребывание), его местонахождение или местонахождение его имущества в Украине;
3. мотивы представления ходатайства.

2. К ходатайству о предоставлении разрешения о принудительном выполнении решения иностранного суда прибавляются документы, предусмотренные международными договорами, согласие на обязательность которых предоставлено Верховной Радой Украины.

3. Если международными договорами, согласие на обязательность которых предоставлено Верховной Радой Украины, не определен перечень документов, что должны прибавляться к ходатайству, или при отсутствии такого договора, к ходатайству прибавляются такие документы:

1. удостоверенная в установленном порядке копия решения иностранного суда, о принудительном выполнении которого подается ходатайство;
2. официальный документ о том, что решение иностранного суда набрало законной силы (если это не указано в самом решении);
3. документ, который удостоверяет, что сторона, относительно которого постановлено решение иностранного суда и которая не принимала участия в судебном процессе, была надлежащим образом уведомлена о времени и месте рассмотрения дела;
4. документ, который определяет, в какой части или с какого времени решение иностранного суда подлежит выполнению (если оно уже выполнялось раньше);
5. документ, удостоверяющий полномочия представителя (если ходатайство подается представителем);
6. удостоверенный согласно законодательству перевод пересчитанных документов на украинском языке или языком, предусмотренным международными договорами Украины.

4. Суд, установив, что ходатайство и прилагаемые к нему, не оформлены в соответствии с требованиями, предусмотренными настоящей главой, или к ходатайству не приложены все перечисленные документы, оставляет его без рассмотрения и возвращает ходатайство вместе с документами, добавлено к нему, лицу, его подала.

1.... partea care cere recunoașterea și executarea trebuie să producă odată cu cererea:

a) **originalul sentinței autentificat în mod convenit, sau o copie a acestui original întrunind condițiile cerute pentru autenticitatea sa;**

b) **originalul convenției arătate în articolul II sau o copie întrunind condițiile cerute pentru autenticitatea sa;**

2. **...o traducere a acestor piese ...certificată de un traducător oficial, sau de un traducător cu jurământ, ori de un agent diplomatic sau consular.**

Comentarii Convenției explică nuanțele de formă pentru sentința arbitrală și convenția arbitrală.⁶⁰

Originalul sentinței arbitrale autentificat în mod convenit sau copia originalului sentinței arbitrale întrunind condițiile cerute pentru autenticitatea sa: Autentificarea are scopul de a confirma autenticitatea semnăturilor aplicate de arbitrii investiți cu autoritatea de judecare. *Convenției de la New-York din 10 iunie 1958* nu indică dacă autentificarea trebuie să fie efectuată potrivit legii statului unde sentința a fost emisă sau potrivit legii statului unde sentința este invocată. Confirmarea prin certificare a caracterului autentic al convenției este determinată potrivit legii materiale guvernante (*lex fori*).⁶¹ Practica statelor la acest capitol diferă. Curtea Supremă a Austriei, spre exemplu, a statuat că autentificarea este recunoscută dacă este conformă sau legii statului unde sentința a fost emisă sau potrivit legii Austriei unde sentința este invocată.⁶² Curțile din Bulgaria solicită autentificarea sentinței la locul emiterii, iar cele din Italia recunosc doar autentificarea originalului în condițiile legii Italiene.⁶³

Originalul convenției arbitrale autentificat în mod convenit sau copia originalului convenției arbitrale întrunind condițiile cerute pentru autenticitatea sa: Prima condiție pentru convenția arbitrală este forma scrisă. Nerespectarea acestei condiții a constituit temei pentru refuzul recunoașterii și executării sentinței arbitrale în jurisdicții precum Italia, Spania, SUA.⁶⁴ În unele state precum Germania, spre exemplu, prezentarea convenției nu este obligatorie, fiind suficientă doar sentința arbitrală. Suedia recunoaște drept valabile convențiile arbitrale în formă orală.⁶⁵ Totodată, experții în materie de arbitraj atenționează asupra faptului că valabilitatea convenției scrise prezentate de solicitant este apreciată la prima vedere (*prima facie*), iar partea care se opune recunoașterii urmează să

---

⁶⁰ International Council for Commercial Arbitration, *ICCA'S GUIDE TO THE INTERPRETATION OF THE 1958 NEW YORK CONVENTION: A HANDBOOK FOR JUDGES*: http://www.arbitration-icca.org/media/0/13365477041670/judges_guide_english_composite_final_revised_may_2012.pdf

⁶¹ *Id.*

⁶² *Id.*

⁶³ Albert Jan van den Berg, *New York Convention of 1958: Refusals of Enforcement*, ICC International Court of Arbitration Bulletin – Vol. 18/No. 2 – 2007: http://www.arbitration-icca.org/media/0/12125877992500/2007_icc_bulletin_aj_van_den_berg_denials_of_enforcement.pdf

⁶⁴ *Id.*

⁶⁵ Hans Bagner, Ola Zelepukina, Julia Lannerheim, *Recognition and Enforcement of Foreign Awards in Sweden*, The Ukrainian Journal of Business Law, April 2008, http://www.vinge.se/upload/bocker_artiklar/Eastern%20European%20Desk%20article.pdf

invoce și să probeze eventuala invaliditate a convenției la etapa examinării cererii în fond potrivit Articolului V(I)(a) din Convenție⁶⁶.

Un caz recent din jurisprudența Curții Supreme a Austriei este relevant sub aspectul cerinței de autenticitate a originalului sentinței arbitrale și a convenției arbitrale. Curtea a reiterat necesitatea respectării stricte a cerințelor de formă, refuzând să recunoască drept autentic originalul sentinței arbitrale emise în Londra autentificată doar prin propria semnătură a arbitrilor unic care a audiat cazul. Sensul sintagmei *"autentificat în mod convenit"* din Art. IV(1) din *Convenția de la New-York din 10 iunie 1958* a fost explicat de Curte în sensul că semnătura arbitrilor urmează a fi confirmată de către o autoritate competentă cum ar fi notarul public sau altă autoritate statală. În continuarea Curtea a renunțat să accepte o copie a sentinței arbitrale autentificată de secretariatul instituției arbitrale opinând că o *"copie a acestui original întrunind condițiile cerute pentru autenticitatea sa"* potrivit n Art. IV(1) din *Convenția de la New-York din 10 iunie 1958* poate fi efectuată doar în baza unui original autentificat în modul stabilit.⁶⁷ Legislația Austriei menționează expres că condiția de formă pentru convenția arbitrală este stabilită potrivit legii materiale aplicabile care guvernează convenția arbitrală.⁶⁸

Practicile de autentificare/certificare a actelor prezentate pentru recunoașterea și executarea sentinței arbitrale străine includ autentificarea efectuată de administratorul unei faimoase instituții de arbitraj, notarul public, serviciul consular etc. Experții sugerează unificarea acestor practici prin recunoașterea dreptului instanțelor competente din statul în care sentința arbitrală este invocată de a stabili cerințe de autenticitate pentru sentința arbitrală și convenția arbitrală.⁶⁹

Legislația Franței a instituit expres dreptul instanței de a solicita o traducere efectuată de traducători autorizați.⁷⁰

---

⁶⁶ *Id.*

⁶⁷ [Dirk Otto](http://www.nortonrose.com/knowledge/publications/65039/austrian-supreme-court-rules-on-formal-requirements-for-enforcing-new-york-convention-awards), Norton Rose Group, *Austrian Supreme Court rules on formal requirements for enforcing New York Convention awards* <http://www.nortonrose.com/knowledge/publications/65039/austrian-supreme-court-rules-on-formal-requirements-for-enforcing-new-york-convention-awards>

MEALEY'S International Arbitration Report Vol. 27, #3 March 2012, Vienna Perspective – 2012
http://www.dbj.at/sites/default/files/dordaoehllberger_viennaperspective-2012_mealevs03.pdf

⁶⁸ AUSTRIAN ARBITRATION ACT (English Version)
<http://arbitration-austria.at/dokumente/AustrianArbitrationAct2006text.pdf>
http://portal.wko.at/wk/dok_detail_html.wk?AngID=1&DocID=730899&StID=346351
Eighth Title Recognition and Declaration of Enforceability of Foreign Arbitral Awards

§ 614. (1) The recognition and declaration of enforceability of foreign arbitral awards shall be governed by the provisions of the Enforcement Act unless otherwise provided in international law or in legal instruments of the European Union. The requirements as to form for the arbitration agreement shall also be deemed to be fulfilled if the arbitration agreement complies both with the provisions of § 583 and with the requirements as to form of the law applicable to the arbitration agreement.

⁶⁹ Albert Jan van den Berg, *Hypothetical Draft Convention on the International Enforcement of Arbitration Agreements and Awards EXPLANATORY NOTE* : http://www.arbitration-icca.org/media/0/12133703697430/explanatory_note_ajb_rev06.pdf

⁷⁰ *Franta, CPC, LIVRE IV L'ARBITRAGE, în vigoare din 1 mai 2011:*

Legislația arbitrală a Republicii Moldova, art. 475 alin. (2) *CPC RM* prevede următoarele condiții de formă pentru actele prezentate pentru recunoașterea și executarea sentinței arbitrale străine:

(i) *Hotărîrea arbitrală în original sau în copie legalizată*. Nu există cerințe de formă/autentificare pentru originalul sentinței și nici cerințe pentru legalizarea copiei cum ar fi cele prevăzute de art. 466 *CPC RM* pentru actele eliberate de autorități competente străine;

(ii) *Convenția arbitrală în original sau în copie legalizată în modul respectiv*. Nu există cerințe de formă/autentificare pentru originalul sentinței și nici cerințe pentru legalizarea copiei cum ar fi cele prevăzute de art. 466 *CPC RM* pentru actele eliberate de autorități competente străine.

Prevederile alin. (4) art. 469 *CPC RM* stabilește cerințe de legalizare pentru actele necesare recunoașterii hotărârilor judecătorești străine enumerate la alin. (3) art. 469, iar acest ultim alineat, potrivit art. 475 alin. (2) *CPC RM*, este exclus expres de la aplicare pentru procedura de recunoaștere sentințelor arbitrale străine. La fel, nici art. 38 alin. (2) din *Legea 24/22.02.2008* nu stabilește cerințe de autentificare (legalizare) cum ar fi cele prevăzute de art. 466 *CPC RM* pentru actele eliberate de autorități competente străine .

Din cele discutate mai sus și având în vedere lecțiile din cazul „*Merchant Outpost Company*”, este necesar de a modifica art. 475 alin.(2) *CPC RM* prin instituirea cerințelor privind autentificarea (legalizarea) sentinței arbitrale și a convenției arbitrale și a copiilor acestor acte, având în vedere că Articolul IV al *Convenției de la New-York din 10 iunie 1958* nu restrânge competența statelor membre la acest capitol. Astfel de reglementări există în legislația procesuală a Rusiei,⁷¹ României.⁷²

LIVRE IV L'ARBITRAGE

Art. 1515. – L'existence d'une sentence arbitrale est établie par la production de l'original accompagné de la convention d'arbitrage ou des copies de ces documents réunissant les conditions requises pour leur authenticité.

« Si ces documents ne sont pas rédigés en langue française, la partie requérante en produit une traduction.

Elle peut être invitée à produire une traduction établie par un traducteur inscrit sur une liste d'experts

judiciaires ou par un traducteur habilité à intervenir auprès des autorités judiciaires ou administratives d'un autre Etat membre de l'Union européenne, d'un Etat partie à l'accord sur l'Espace économique européen ou de la Confédération suisse.

⁷¹ *Rusia APK*

Статья 242. Заявление о признании и приведении в исполнение решения иностранного суда и иностранного арбитражного решения

1. Заявление о признании и приведении в исполнение решения иностранного суда и иностранного арбитражного решения подается стороной в споре, в пользу которой состоялось решение (далее - взыскатель), в арбитражный суд субъекта Российской Федерации по месту нахождения или месту жительства должника либо, если место нахождения или место жительства должника неизвестно, по месту нахождения имущества должника.

6. Документы, указанные в настоящей статье, признаются удостоверенными надлежащим образом, если они соответствуют требованиям статьи 255 настоящего Кодекса.

7. Документы, прилагаемые к заявлению о признании и приведении в исполнение решения иностранного суда и иностранного арбитражного решения, могут быть представлены в арбитражный суд в электронном виде.

Статья 255. Требования, предъявляемые к документам иностранного происхождения¹. Документы, выданные, составленные или удостоверенные по установленной форме компетентными органами иностранных государств вне пределов Российской Федерации по нормам иностранного права в отношении российских организаций и граждан или иностранных лиц, принимаются арбитражными судами в Российской Федерации при наличии легализации указанных документов или проставлении апостиля, если иное не установлено международным договором Российской Федерации.

3.4.8. Examinarea cererilor de recunoaștere și executare a sentinței arbitrale străine

Convenția de la New-York din 10 iunie 1958, Articolul III, face referință la procedurile interne ale statului unde sentința arbitrală este invocată:

Articolul III,

*Fiecare din Statele contractante va recunoaște autoritatea unei sentințe arbitrale și va acorda executarea acestei sentințe **conform regulilor de procedura în vigoare pe teritoriul unde sentința este invocată** în condițiile stabilite în articolele următoare. Pentru recunoașterea sau executarea sentințelor arbitrale cărora se aplica prezenta Convenție nu vor fi impuse condițiuni mult mai riguroase, nici cheltuieli de judecată mult mai ridicate, decât acelea care sînt impuse pentru recunoașterea sau executarea sentințelor arbitrale naționale.*

Art. 475 CPC RM prevede examinarea cererilor de recunoaștere și executare a sentințelor arbitrale străine pe teritoriul Republicii Moldova potrivit reglementărilor din art. 470 și art. 472 CPC RM aplicabile la examinarea cererilor de recunoaștere și executare a hotărârilor judecătorești străine:

Art. 470. Procedura de examinare a cererii

*(1¹) Instanța judecătorească care examinează cererea de recunoaștere a hotărârii judecătorești străine **informează în mod obligatoriu și neîntârziat despre acest fapt Ministerul Justiției și, după caz, Banca Națională a Moldovei, în cazul în care este vizată o instituție financiară licențiată de aceasta, cu remiterea cererii și a documentelor aferente. Prezența reprezentantului Ministerului Justiției și, după caz, al Băncii Naționale a Moldovei la ședința de judecată în cadrul căreia se examinează cererea de recunoaștere a hotărârii judecătorești străine este obligatorie. Lipsa reprezentantului Ministerului Justiției și, după caz, al Băncii Naționale a Moldovei, legal citați, nu împiedică examinarea cauzei.***

---

2. Документы, составленные на иностранном языке, при представлении в арбитражный суд в Российской Федерации должны сопровождаться их надлежащим образом заверенным переводом на русский язык.

⁷² *România, Lege nr. 134 din 2010, Codul de procedură civilă în vigoare din 1 februarie 2013:*

http://www.dreptonline.ro/legislatie/codul_de_procedura_civila_noul_cod_de_procedura_civila_legea_134_2010.php

Acte oficiale publice Art. 1092

(1) Actele publice întocmite sau legalizate de o autoritate străină sau de un agent public străin pot fi produse în fața instanțelor române numai dacă sunt supralegalizate, pe cale administrativă ierarhică în statul de origine și apoi de misiunea diplomatică sau oficiul consular român, pentru certificarea autenticității semnăturilor și sigiliului aplicate pe acestea.

(2) Supralegalizarea pe cale administrativă este supusă procedurii stabilite de statul de origine al actului, urmata de supralegalizarea efectuată, fie de către misiunea diplomatică română sau oficiul consular român din acest stat, fie de către misiunea diplomatică sau oficiul consular în România ale statului de origine și, în continuare, în oricare dintre cele două situații, de către Ministerul Afacerilor Externe.

(3) Scutirea de supralegalizare este permisă în temeiul legii, al unui tratat internațional la care România este parte sau pe baza de reciprocitate.

(4) Supralegalizarea actelor întocmite sau legalizate de instanțele române se face, din partea autorităților române, de către Ministerul Justiției și Ministerul Afacerilor Externe, în această ordine.

Documente atasate la cerere Art. 1127

(1) Cererea trebuie însoțită de hotărârea arbitrală și convenția de arbitraj, în original sau în copie, care sunt supuse supralegalizării în condițiile prevăzute la art. 1.092.

(2) Dacă documentele prevăzute la alin. (1) nu sunt redactate în limba română, solicitantul trebuie să prezinte și traducerea acestora în limba română, certificată de conformitate. (4) Supralegalizarea actelor întocmite sau legalizate de instanțele române se face, din partea autorităților române, de către Ministerul Justiției și Ministerul Afacerilor Externe, în această ordine.

(5) La examinarea cererii de recunoaștere a hotărârii judecătorești străine, instanța sesizată poate, după caz, să ceară explicații solicitantului recunoașterii și să **interogheze debitorul privitor la cererea depusă ori să ceară explicații instanței străine emitente.**

Articolul 472. Recunoașterea hotărârilor judecătorești străine nesusceptibile de executare silită

(1) Hotărârea judecătorească străină care nu este susceptibilă de executare silită se recunoaște fără procedură ulterioară dacă persoana interesată nu a înaintat obiecții referitor la recunoaștere.

(2) **Persoana interesată este în drept ca, în termen de o lună după ce a luat cunoștință de primirea hotărârii judecătorești străine, să înainteze la curtea instanța judecătorească de la domiciliul ori sediul său obiecții împotriva recunoașterii acestei hotărâri.**

[Art.472 al.(2) modificat prin LP155 din 05.07.12,... în vigoare 01.12.12]

(3) Obiecțiile împotriva recunoașterii hotărârii judecătorești străine ale persoanei interesate se examinează în ședință publică, cu înștiințarea legală a acesteia despre locul, data și ora examinării. Neprezentarea fără motive neîntemeiate a persoanei interesate citate legal nu împiedică examinarea obiecțiilor.

(4) Instanța judecătorească poate satisface cererea întemeiată a persoanei interesate privind amânarea examinării obiecțiilor, înștiințînd-o.

(5) Instanța judecătorească, după ce examinează obiecțiile împotriva recunoașterii hotărârii judecătorești străine, pronunță o încheiere.

(6) Copia de pe încheierea judecătorească se expediază, în termen de 5 zile de la pronunțare, **persoanei la a cărei cerere a fost emisă hotărârea judecătorească străină ori reprezentantului ei, precum și persoanei care a înaintat obiecții împotriva recunoașterii hotărârii judecătorești străine.** Încheierea poate fi atacată în instanța ierarhic superioară în ordinea și în termenele stabilite de prezentul cod.

Statuarea prin art. 472 (3) CPC RM asupra caracterului public al ședinței de examinare a cererii de recunoaștere și executare a sentinței arbitrale străine este caracteristică și legislației arbitrale din alte state,⁷³ fiind oportună pentru că face clară această precizare în comparație cu caracterul confidențial al procedurii de arbitraj propriu-zise.

Prin art. 472 (2) CPC RM este stabilit termenul de o lună pentru depunerea obiecțiilor împotriva cererii, reglementări similare fiind prezente și în legislația altor state precum Ucraina,⁷⁴ ceea ce este oportun având în vedere că multe temeuri pentru refuzul

⁷³ GPK Ucraina: <http://meget.kiev.ua/kodeks/gpk/glava-8-1/>

Статья 395. Рассмотрение ходатайства о предоставлении разрешения на принудительное выполнение решения иностранного суда
4. Рассмотрение ходатайства о предоставлении разрешения на принудительное выполнение решения иностранного суда проводится судьей единолично в открытом судебном заседании

⁷⁴ GPK Ucraina: <http://meget.kiev.ua/kodeks/gpk/glava-8-1/>

Статья 395. Рассмотрение ходатайства о предоставлении разрешения на принудительное выполнение решения иностранного суда

recunoașterii și executării nu pot fi invocate/examinate din oficiul instanței, debitorul având dreptul să producă probe și argumente împotriva cererii.

Dispozițiile art. 472 (1¹) CPC RM privind participarea obligatorie în proces a reprezentantului Ministerului Justiției și, după caz, al Băncii Naționale a Moldovei, constituie o deosebire esențială de legislația altor state unde procedura de recunoaștere și executare a sentinței arbitrale străine este considerată una necontradictorie⁷⁵ care are loc între părți (inter partes).⁷⁶ Totuși, această normă ar trebui revizuită pentru a elimina caracterul confuz al alin. (1¹) art. 472 CPC RM. Norma privind obligativitatea prezenței reprezentantului Ministerului Justiției și/sau al Băncii Naționale vizate în ședință pare a fi contradictorie, dacă absența reprezentantului instituțiilor Ministerului Justiției și/sau al Băncii Naționale nu împiedică examinarea cauzei în lipsa lor. Atribuirea statutului de participant în proces prin efectul legii pentru instituțiile vizate atrage toate consecințele procesuale statuate de lege, inclusiv dreptul de atac, revizuire etc., ceea ce ar putea fi calificat drept exces de reglementare în comparație cu executarea sentințelor arbitrale naționale. Reieșind din angajamentele asumate de Republica Moldova prin Art. III citat mai sus din *Convenția de la New-York din 10 iunie 1958*, informarea instituțiilor vizate despre derularea unui proces ar fi suficientă, Ministerul Justiției și/sau al Banca Națională având discreția de a stabili necesitatea și scopul prezenței lor în proces.

O altă deosebire de principiu ține de dispozițiile art. 470 (5) CPC RM privind dreptul instanței de a cere explicații instanței străine emitente, reglementări care nu se regăsesc în legislația statelor care sunt considerate drept avansate în arbitraj.

Legislația Republicii Moldova nu prevede un termen de examinare a cererilor de recunoaștere și executare a sentinței arbitrale străine. În Rusia acest termen este de trei luni⁷⁷, ceea ce constituie un criteriu clar pentru definirea unui termen rezonabil.

---

1. О поступлении ходатайства о предоставлении разрешения на принудительное выполнение решения иностранного суда суд в пятидневный срок письменно сообщает должнику и предлагает ему в месячный срок подать возможные возражения против этого ходатайства.

2. После представления должником возражений в письменной форме или в случае его отказа от представления возражений, а так же когда в месячный срок со дня уведомления должника о полученном судом ходатайство не представляется возражения, судья выносит постановление, в котором определяет время и место судебного рассмотрения ходатайства, о чем стороны сообщаются письменно не позднее чем за десять дней до его рассмотрения.

⁷⁵ *Décret no 2011-48 du 13 janvier 2011 portant réforme de l'arbitrage*

CHAPITRE III

« La reconnaissance et l'exécution des sentences arbitrales rendues à l'étranger ou en matière d'arbitrage international

« Art. 1516. – La sentence arbitrale n'est susceptible d'exécution forcée qu'en vertu d'une ordonnance d'exequatur émanant du tribunal de grande instance dans le ressort duquel elle été rendue ou du tribunal de grande instance de Paris lorsqu'elle a été rendue à l'étranger.

« La procédure relative à la demande d'exequatur n'est pas contradictoire.

⁷⁶ Hans Bagner, Ola Zelepukina, Julia Lannerheim, *Recognition and Enforcement of Foreign Awards in Sweden*, The Ukrainian Journal of Business Law, April 2008, http://www.vinge.se/upload/bocker_artiklar/Eastern%20European%20Desk%20article.pdf

⁷⁷ *Rusia APK:*

Статья 243. Порядок рассмотрения заявления о признании и приведении в исполнение решения иностранного суда и иностранного арбитражного решения

1. Заявление о признании и приведении в исполнение решения иностранного суда и иностранного арбитражного решения рассматривается в судебном заседании судьей единолично в срок, не превышающий трех месяцев со дня его поступления в арбитражный суд, по правилам

Normele CPC RM legate de Articolul III din *Convenția de la New-York din 10 iunie 1958* privind procedura de examinare a cererilor de recunoaștere și executare a sentințelor arbitrale străine ar trebui redactate aparte de cele destinate recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești străine, urmând modelul Suediei,⁷⁸ României⁷⁹ etc.

Convenția de la New-York din 10 iunie 1958, Articolul VI, prevede dreptul instanței sesizate să amâne dispunerea recunoașterii și executării sentinței arbitrale străine în cazul contestării sentinței arbitrale în fața unei instanțe competente:

Articolul VI

Dacă anularea sau suspendarea sentinței este cerută autorității competente vizată în articolul V, paragraful 1 alineatul e), autoritatea în fața căreia este invocată sentința poate, dacă consideră indicat, să amâne statuarea asupra executării sentinței, ea poate, de asemenea, la cererea părții care solicită executarea sentinței, să ordone celelalte părți să furnizeze garanții convenabile.

настоящего Кодекса с особенностями, установленными настоящей главой, если иное не предусмотрено международным договором Российской Федерации.

⁷⁸ *Legea suedeză cu privire la arbitraj (SFS 1999:116)*: <http://www.sccinstitute.com/library/lagar-2.aspx>

Articolul 56

Cererea de executare silită a unei hotărâri străine se depune la Curtea Svea de Apel (Svea hovrätt).

Cererea trebuie să fie depusă împreună cu hotărârea arbitrală în original sau o copie legalizată. Cu excepția cazurilor în care curtea de apel decide altfel, o traducere certificată în limba suedeză trebuie să fie, de asemenea, depusă.

Secțiunea 57

O cerere de executare silită nu poate fi aprobată decât dacă părții adverse i-a fost oferită posibilitatea de a-și exprima opinia asupra cererii.

Secțiunea 58

În cazul în care partea adversă contestă că nu a convenit la convenția de arbitraj, reclamantul trebuie să prezinte convenția de arbitraj în original sau o copie certificată și, cu excepția cazurilor unde curtea de apel decide altfel, trebuie să prezinte și o traducere certificată în limba suedeză sau în alt mod să dovedească faptul că o convenție de arbitraj a fost încheiată.

În cazul în care partea adversă contestă că o cerere de anulare a fost înaintată sau o moțiune pentru o suspendare de executare au fost înaintate autorităților competente menționate în secțiunea 54 sub-secțiunea 5, curtea de apel poate amâna decizia sa și, la cererea reclamantului, declara că partea adversă va furniza o garanție rezonabilă, iar în caz contrar se va impune executarea hotărârii.

Secțiunea 59

Dacă Curtea de Apel aprobă cererea, hotărârea va fi executată ca o hotărâre definitivă a unei instanțe suedeze, cu excepția cazurilor în care Curtea Supremă stabilește altfel ca urmare a unui apel făcut cu privire la o decizie a Curții de Apel.

Secțiunea 60

În cazul în care o măsură de garanție a fost acordată conform capitolului 15 al Codului de Procedură Judiciară, în legătură cu punctul 7 din același capitol, o cerere de arbitraj din străinătate, ce ar putea duce la o hotărâre recunoscută și executată în Suedia, va fi echivalentă cu începerea unei acțiuni.

Având în vedere că o cerere de executare a unei hotărâri străine este înaintată, curtea de apel are competența să se pronunțe asupra unei cereri pentru garanție sau a unei cereri de revocare a unei astfel de decizii.

⁷⁹ *România, Lege nr. 134 din 2010, Codul de procedură civilă în vigoare din 1 februarie 2013*:

http://www.dreptonline.ro/legislatie/codul_de_procedura_civila_noul_cod_de_procedura_civila_legea_134_2010.php

Judecata Art. 1130

(1) Cererea de recunoaștere sau de executare a hotărârii arbitrale străine se soluționează prin hotărâre data cu citirea partilor și care poate fi atacată numai cu apel.

(2) Cererea poate fi soluționată fără citirea partilor dacă din hotărâre rezulta că paratul a fost de acord cu admiterea acțiunii.

Forța probantă Art. 1131

Hotărârile arbitrale străine pronunțate de un tribunal arbitral competent beneficiază în România de forța probantă cu privire la situațiile de fapt pe care le constată.

Examinarea fondului cauzei Art. 1132

Tribunalul nu poate examina hotărârea arbitrală pe fondul diferendului.

Autoritatea competentă vizată în Articolul V(1)(e) al *Convenției de la New-York din 10 iunie 1958* este instanța de judecată competentă de la locul arbitrajului care deține jurisdicția "primară" de supraveghere asupra sentințelor arbitrale, în fața căreia sentința arbitrală poate fi contestată potrivit legii statului respectiv.⁸⁰

Amânarea/suspendarea procedurii de recunoaștere și executare a sentințelor arbitrale străine este reglementată nereușit în alin. (3) art. 476 CPC RM, din care nu desprindem care procedură de contestare poate servi drept temei pentru amânarea emiterii deciziei solicitate:

Articolul 476. *Recunoașterea și executarea hotărârilor arbitrale străine*

3) *Dacă în judecată s-a depus o cerere privind desființarea sau suspendarea executării hotărârii arbitrale străine, instanța căreia i se solicită recunoașterea hotărârii arbitrale și executarea ei poate amâna emiteria unei decizii asupra cererii dacă va considera că amânarea este rațională.*

Redacția actuală a alin. (3) art. 476 CPC RM lasă loc de interpretări și nu prevede dreptul instanței de a solicita garanții (cauțiune etc.). Același aspect este expus confuz în art. 39 alin. (2) din *Legea 24/22.02.2008 cu privire la arbitrajul comercial internațional*:

Articolul 39. *Refuzul de a recunoaște și de a executa hotărârea arbitrală*

(2) *Dacă desființarea hotărârii arbitrale străine sau suspendarea executării ei este cerută instanței competente indicate la alin.(1) lit. a), instanța competentă în fața căreia este invocată recunoașterea sau executarea hotărârii poate, dacă va considera oportun, să amâne statuarea și, la cererea părții care solicită recunoașterea și executarea hotărârii, poate să oblige cealaltă parte să ofere garanțiile corespunzătoare.*

Normele menționate din CPC RM urmează a fi revizuite pentru a face clară competența instanțelor judecătorești din Republica Moldova de a amâna emiteria deciziei de recunoaștere și executare a sentinței arbitrale străine pe teritoriul Republicii Moldova atunci când sentința arbitrală străină este contestată anume în țara de origine. Normele vizate (art.39) urmează a fi excluse în totalitate din *Legea 24/22.02.2008*.

Legea Suedeză de arbitraj,⁸¹ noul Cod de procedură al României⁸² ne oferă modele de transpunere în legea internă a normelor din Articolul VI din *Convenția de la New-York din*

---

⁸⁰ International Council for Commercial Arbitration, ICCA'S GUIDE TO THE INTERPRETATION OF THE 1958 NEW YORK CONVENTION:A HANDBOOK FOR JUDGES
http://www.arbitration-icca.org/media/0/13365477041670/judges_guide_english_composite_final_revised_may_2012.pdf

⁸¹ *Legea suedeză cu privire la arbitraj* (SFS 1999:116) : <http://www.sccinstitute.com/library/lagar-2.aspx>

Secțiunea 58

În cazul în care partea adversă contestă că nu a convenit la convenția de arbitraj, reclamantul trebuie să prezinte convenția de arbitraj în original sau o copie certificată și, cu excepția cazurilor unde curtea de apel decide altfel, trebuie să prezinte și o traducere certificată în limba suedeză sau în alt mod să dovedească faptul că o convenție de arbitraj a fost încheiată.

În cazul în care partea adversă contestă că o cerere de anulare a fost înaintată sau o moțiune pentru o suspendare de executare au fost înaintate autorităților competente menționate în secțiunea 54 sub-secțiunea 5, curtea de apel poate amâna decizia sa și, la cererea reclamantului, declara că partea adversă va furniza o garanție rezonabilă, iar în caz contrar se va impune executarea hotărârii.

10 iunie 1958. Necesitatea unei astfel de amânări/suspendări poate apare atunci când, spre exemplu, o parte în arbitraj (statul X) a contestat în instanța de judecată a Danemarcei o sentința arbitrală emisă în Danemarca, iar cea de a doua parte (Compania Y) a solicitat recunoașterea și executarea aceleiași sentințe în Suedia. Decizia de amânare este la discreția instanței, în dependență de circumstanțele cauzei. Practica suedeză cunoaște multiple cazuri când inițierea procedurilor de contestare a sentinței arbitrale în țara de origine a sentinței arbitrale nu garantează amânarea recunoașterii și executării.⁸³ În Franța suspendarea este condiționată de prezentarea unor garanții, în măsura în care ar putea fi cauzate prejudicii uneia din părți.⁸⁴

Aplicarea de către instanță a măsurilor de asigurare în cadrul procedurii de examinare a cererilor de recunoaștere și executare a sentințelor arbitrale străine nu este reglementată în *Convenția de la New-York din 10 iunie 1958*, nici în *CPC RM* sau în *Legea 24/22.02.2008*. Instanțele de judecată ale altor state precum Suedia,⁸⁵ Germania⁸⁶ aplică măsuri menite să garanteze executarea sentințelor arbitrale supuse procedurii de recunoaștere și executare.

3.4.9. Temeiurile de respingere a cererii de recunoaștere și executare pe teritoriul Republicii Moldova a sentinței arbitrale străine

3.4.9.1. Temeiuri examinate doar la cererea părții contra căreia este invocată sentința arbitrală străină

---

⁸² *România, Lege nr. 134 din 2010, Codul de procedură civilă în vigoare din 1 februarie 2013:*

http://www.dreptonline.ro/legislatie/codul_de_procedura_civila_noul_cod_de_procedura_civila_legea_134_2010.php

Suspendarea judecatii Art. 1129

(1) Tribunalul poate suspenda judecarea recunoașterii și executării hotărârii arbitrale străine dacă anularea ori suspendarea acesteia este solicitată autorității competente din statul unde a fost pronunțată sau din statul după legea căruia a fost pronunțată.

(2) În situația prevăzută la alin. (1) tribunalul poate, la cererea părții care solicită recunoașterea și executarea hotărârii arbitrale străine, să dispună depunerea unei cautiuni de către cealaltă parte.

⁸³ Hans Bagner, Ola Zelepukina, Julia Lannerheim, *Recognition and Enforcement of Foreign Awards in Sweden*, The Ukrainian Journal of Business Law, April 2008, http://www.vinge.se/upload/bocker_artiklar/Eastern%20European%20Desk%20article.pdf

⁸⁴ *Franta CPC, Décret no 2011-48 du 13 janvier 2011 portant réforme de l'arbitrage*

« Art. 1526.-Le recours en annulation formé contre la sentence et l'appel de l'ordonnance ayant accordé l'exequatur ne sont pas suspensifs.

« Toutefois, le premier président statuant en référé ou, dès qu'il est saisi, le conseiller de la mise en état peut arrêter ou aménager l'exécution de la sentence si cette exécution est susceptible de léser gravement les droits de l'une des parties.

⁸⁵ STOCKHOLM DISTRICT COURT, Case No. T 15420-10, 11 October 2010: unofficial translation from www.arbitration.sccinstitute.com.

The District Court orders seizure of property owned by the Russian Federation to the extent as is likely to be needed to cover Frans J. Sedelmayer's claims against the Russian Federation in accordance with an arbitral award between the parties dated 7 July 1998, currently amounting to approximately USD 4,730,608 plus interest and costs. The order for seizure shall take effect immediately until otherwise ordered.

Reasons

A prevailing party in arbitration is deemed to be able to file a claim for seizure of property to secure the enforcement of the award... It may reasonably be assumed that the Russian Federation, by withdrawal of assets or other means, avoids paying the debt to Frans J. Sedelmayer in accordance with the award. A delay constitutes a risk to the detriment of the applicant. Security has been provided for any damage which could be inflicted on the Russian Federation. The decision of the District Court may be appealed to the Svea Court of Appeal within three weeks from the receipt of the decision.

The Russian Federation will have the opportunity to file a reply in the seizure matter within seven days from the receipt of the application and this decision. The District Court may then re-visit the seizure matter.

⁸⁶ CIS Arbitration Forum, 19.01.2012: *Enforcement of Russian Arbitral Awards in Germany* <http://cisarbitration.com/2012/01/19/enforcement-of-russian-arbitral-awards-in-germany>

Convenția arbitrală invalidă

Convenția de la New-York, Articolul V(1) a) că părțile la convenția amintită în articolului II erau, în virtutea legii aplicabile lor, lovite de o incapacitate sau că convenția menționată nu este valabilă în virtutea legii căreia părțile au subordonat-o sau în lipsa unor indicații în acest sens, în virtutea legii țării în care sentința a fost dată	CPC RM Articolul 476 (1) a) una din părțile convenției arbitrale era într-o măsură oarecare incapabilă sau că această convenție este ilegală potrivit legii guvernante, iar în lipsa unei astfel de probe, că este ilegală în conformitate cu legea țării în care a fost emisă hotărârea;
---	---

Art. 476 (1) (a) CPC RM necesită a fi redactat după cum Codul civil operează cu noțiuni de act juridic valabil/invalid, nul/anulabil. La acest capitol este relevantă Legea Suedeză cu privire la arbitraj⁸⁷, prevederile din noul Cod de procedură civilă al României⁸⁸.

Partea în arbitraj nu a fost citată în modul cuvenit

⁸⁷ Legea suedeză cu privire la arbitraj (SFS 1999:116) : <http://www.sccinstitute.com/library/lagar-2.aspx>
Secțiunea 54

O hotărâre străină nu va fi recunoscută sau executată în Suedia, când partea împotriva căreia este invocată hotărârea dovedește:

1. că părțile la convenția de arbitraj, în conformitate cu legea aplicabilă acestora, nu au avut capacitatea de a intra în această convenție de arbitraj, sau nu au fost reprezentați în mod corespunzător, sau invaliditatea convenției de arbitraj în conformitate cu legea sub care părțile au supus-o, sau, în lipsa unei indicații cu privire la aceasta, în conformitate cu legea țării unde hotărârea a fost pronunțată;
2. că partea, împotriva căreia este invocată hotărârea, nu a fost înștiințată în mod corespunzător de numirea arbitrilor sau a procedurilor arbitrale, sau i-a fost imposibil să-și susțină cauza;
3. că hotărârea a fost pronunțată asupra unui litigiu care nu este prevăzut de convenția de arbitraj sau care nu se înscrie în prevederile convenției, sau care conține decizii asupra unor aspecte ce depășesc prevederile convenției de arbitraj. Dacă dispozițiile hotărârii arbitrale referitoare la chestiunile cuprinse în convenția de arbitraj pot fi delimitate de cele care nu sunt incluse în ea, partea hotărârii care conține dispoziții referitoare la aspectele cuprinse în convenția de arbitraj poate fi recunoscută și executată;
4. constituirea tribunalului arbitral sau procedura arbitrală nu corespund convenției părților ori, în lipsa unei asemenea convenții, nu sunt în conformitate cu legislația statului în care a avut loc arbitrajul; sau
5. că hotărârea nu a devenit încă obligatorie pentru părți sau a fost desființată ori suspendată de o instanță de judecată competentă a țării în care, sau în conformitate cu legea în baza căreia a fost pronunțată hotărârea.

Secțiunea 55

Recunoașterea sau executarea unei hotărâri va fi, de asemenea, refuzată în cazul în care o instanță constată:

1. că hotărârea include o decizie asupra unui aspect care, în conformitate cu dreptul suedez, nu poate fi decis de arbitri; sau
2. că ar fi, în mod evident, contrar principiilor de bază ale sistemului juridic suedez ca hotărârea să fie recunoscută sau executată.

⁸⁸ *România, Lege nr. 134 din 2010, Codul de procedură civilă în vigoare din 1 februarie 2013:*

http://www.dreptonline.ro/legislatie/codul_de_procedura_civila_noul_cod_de_procedura_civila_legea_134_2010.php

Motivele de refuz al recunoașterii sau executării Art. 1128

Recunoașterea sau executarea hotărârii arbitrale străine este respinsă de tribunal dacă partea contra careia hotărârea este invocată probează existența uneia dintre următoarele împrejurări:

- a) părțile nu aveau capacitatea de a încheia convenția arbitrală conform legii aplicabile fiecăreia, stabilită potrivit legii statului unde hotărârea a fost pronunțată;
- b) convenția arbitrală nu era valabilă potrivit legii careia părțile au supus-o sau, în lipsa de stabilire a acesteia, conform legii statului în care hotărârea arbitrală a fost pronunțată;
- c) partea contra careia hotărârea este invocată n-a fost cuvenit informată cu privire la desemnarea arbitrilor sau cu privire la procedura arbitrală ori a fost în imposibilitate de a-și valorifica propria apărare în procesul arbitral;
- d) constituirea tribunalului arbitral sau procedura arbitrală n-a fost conforma convenției părților ori, în lipsa unui acord al acestora, legii locului unde a avut loc arbitrajul;
- e) hotărârea privește un diferend neprevăzut în convenția arbitrală sau în afara limitelor fixate de aceasta ori cuprinde dispoziții care excedează termenilor convenției arbitrale. Totuși, dacă dispozițiile din hotărârea care privesc aspecte supuse arbitrajului pot fi separate de cele privind chestiuni nesupuse arbitrajului, cele dintai pot fi recunoscute și declarate executorii;
- f) hotărârea arbitrală n-a devenit încă obligatorie pentru parti sau a fost anulată ori suspendată de o autoritate competentă din statul în care sau după legea căreia a fost pronunțată.

<p>Convenția de la New-York, Articolul V(1) b) că partea împotriva căreia este invocată sentința nu a fost informată în mod convenit despre desemnarea arbitrilor sau despre procedura de arbitraj, sau că i-a fost imposibil, pentru un alt motiv, să-și pună în valoare mijloacele sale de apărare;</p>	<p>CPC RM Articolul 476 (1) b) partea împotriva căreia este emisă hotărârea nu a fost înștiințată legal despre desemnarea arbitrilor sau despre dezbaterile arbitrale ori nu a putut din alte motive să prezinte probe sau să dea explicații în fața arbitrajului;</p>
---	--

Deși textele comparate nu diferă esențial, formula din *Convenția de la New-York din 10 iunie 1958* "informată în mod convenit" pare a fi mai reușită, fiind preluată în legislația altor state precum Suedia⁸⁹, România⁹⁰.

Sentința arbitrală depășește prevederile convenției de arbitraj

<p>Convenția de la New-York, Articolul V(1) c) că sentința menționată se referă la un diferend menționat în compromis, sau care nu intră în prevederile clauzei compromisorii sau că ele conțin hotărâri care depășesc prevederile compromisului, sau ale clauzei compromisorii; totuși, dacă dispozițiile sentinței care au legătură cu problemele supuse arbitrajului pot fi disjuncte de cele care au legătură cu probleme care nu sunt supuse arbitrajului, primele pot fi recunoscute și executate;</p>	<p>CPC RM Articolul 476 (1) c) hotărârea a fost pronunțată asupra unui litigiu neprevăzut de convenția arbitrală sau nu se înscrie în condițiile convenției; d) hotărârea conține dispoziții în probleme neprevăzute de convenția arbitrală; totuși, dacă dispozițiile în problemele cuprinse în convenția arbitrală pot fi separate de cele care nu se înscriu în ea, partea hotărârii arbitrale care conține dispoziții referitoare la problemele ce decurg din convenția arbitrală poate fi recunoscută și pusă în executare;</p>
--	---

Prin compararea textului oficial publicat al *Convenției de la New-York din 10 iunie 1958* în limba engleză⁹¹ cu textul oficial al Convenției în limba Română⁹², se constată o eroare de traducere care inversează sensul atribuit normei citate. Pentru confirmare cităm aceeași normă din textul oficial al *Convenției de la New-York din 10 iunie 1958* publicate în

⁸⁹ A se vedea supra nota 87.

⁹⁰ A se vedea supra nota 88.

⁹¹ "Tratate internaționale", 1999, volumul 15, pag.171.

Textul în limba engleză:

Article V

1. Recognition and enforcement of the award may be refused, at the request of the party against whom it is invoked, only if that party furnishes to the competent authority where the recognition and enforcement is sought, proof that: (c) The award deals with a difference not contemplated by or not falling within the terms of the submission to arbitration...

⁹² "Tratate internaționale", 1999, volumul 15, pag. 171.

România⁹³, precum și norma vizată din textul oficial al Convenției în limba rusă.⁹⁴ La același capitol optăm pentru unificarea lit. c) și lit. d) din art. 476 (1) CPC RM pentru a evita suprapunerea acestora. Drept modele de transpunere a prevederilor vizate din Convenție în legea internă este relevantă practica Suediei,⁹⁵ României⁹⁶ etc.

Deficiențe la constituirea tribunalului arbitral și/sau în procedura de arbitraj

Convenția de la New-York, Articolul V(1) d) că constituirea tribunalului arbitral sau procedura de arbitraj nu a fost conformă cu convenția părților sau, în lipsă de convenție, că ea nu a fost conformă cu legea țării în care a avut loc arbitrajul;	CPC RM Articolul 476 (1) e) componența arbitrajului sau procedura dezbaterii arbitrale nu corespunde convenției părților ori, în lipsa acestora, nu se conformează legii din țara în care a avut loc arbitrajul;
---	--

Este necesară redactarea art. 476 (1) lit. e), urmând sensul *Convenției de la New-York din 10 iunie 1958* care este mai larg (exemplu – prevederile codului de procedură civilă al României⁹⁷).

Sentința arbitrală nu este încă obligatorie

⁹³ CONVENTIE* din 10 iunie 1958 pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale straine

EMITENT: ORGANIZATIA NATIUNILOR UNITE

PUBLICAT: BULETINUL OFICIAL nr. 19 din 24 iulie 1961

<http://www.monitoruljuridic.ro/act/conventie-din-10-iunie-1958-pentru-recunoasterea-si-executarea-sentințelor-arbitrale-straine-emitent-organizatia-natiunilor-unite-publicat-n-26820.html>

ART. 5

1. Recunoașterea și executarea sentinței nu vor fi refuzate, la cererea părții contra căreia ea este invocată, decât dacă aceasta face dovada în fața autorității competente a țării unde recunoașterea și executarea sînt cerute:

c) ca sentința se referă la un diferend nementionat în compromis, sau care nu intră în prevederile clauzei compromisorii, sau ca ele conțin hotărîri care depășesc prevederile compromisului, sau ale clauzei compromisorii; totuși, dacă dispozițiile sentinței care au legătura cu problemele supuse arbitrajului pot fi disjuncte de cele care au legătura cu probleme care nu sînt supuse arbitrajului, primele pot fi recunoscute și executate;

⁹⁴ Конвенция о признании и приведении в исполнение иностранных арбитражных решений.

Принята 10.06.1958 года в Нью-Йорке.

(Республика Молдова присоединилась в соответствии с Постановлением Парламента № 87-XIV от 10.07.1998 года). Вступает в силу для Республики Молдова с 17 декабря 1998

Статья V

1. В признании и приведении в исполнение арбитражного решения может быть отказано по просьбе той стороны, против которой оно направлено, только если эта сторона представит компетентной власти по месту, где испрашивается признание и приведение в исполнение, доказательства того, что:

с) указанное решение вынесено по спору, не предусмотренному или не подпадающему под условия арбитражного соглашения или арбитражной оговорки в договоре, ...

⁹⁵ A se vedea supra nota 87.

⁹⁶ A se vedea supra nota 88.

⁹⁷ *România, Lege nr. 134 din 2010, Codul de procedură civilă în vigoare din 1 februarie 2013:*

http://www.dreptonline.ro/legislatie/codul_de_procedura_civila_noul_cod_de_procedura_civila_legea_134_2010.php

Art. 1.114. – Recunoașterea sau executarea hotărîrii

arbitrale străine este respinsă de tribunal dacă partea contra căreia hotărîrea este invocată probează existența uneia din următoarele împrejurări:

d) constituirea tribunalului arbitral sau procedura arbitrală n-a fost conformă convenției părților ori, în lipsa unui acord al acestora, legii locului unde a avut loc arbitrajul;

<p>Convenția de la New-York, Articolul V(1) e) că sentința nu a devenit încă obligatorie pentru părți sau a fost anulată sau suspendată de o autoritate competentă a țării în care, sau după legea căreia, a fost dată sentința;</p>	<p>CPC RM Articolul 476 (1) f) hotărîrea nu a devenit obligatorie pentru părți sau a fost anulată ori executarea ei a fost suspendată de instanța judecătorească a țării în care a fost pronunțată hotărîrea sau în conformitate cu legea căreia a fost pronunțată</p>
---	---

La transpunerea acestei prevederi a *Convenției de la New-York din 10 iunie 1958* în normele CPC RM a fost omis cuvântul "încă", deși în legislația altor state a fost reprodusă și această nuanță.⁹⁸

La redactarea normei vizate din CPC RM urmează să se țină cont de opiniile experților referitor la semnificația cuvântului "obligatoriu". Comentatorii Convenției atenționează asupra faptului că efectul executoriu al sentinței arbitrale urmează a fi recunoscut într-o țară terță față de țara unde a fost emisă sentința fără ca solicitantul executării să fie obligat de a obține mai întâi un titlu executoriu în țara de origine (*double exequatur*).

În ce privește momentul, data, de la care sentința arbitrală obține caracter obligatoriu și executoriu, acesta este determinat, de regulă, potrivit legii statului de origine, deși uneori instanțele au nevoie să ia în considerație și convenția părților la acest capitol.⁹⁹ Pe de altă, nu sunt excluse situațiile când regulile instituției de arbitraj acceptate de părți prevăd dreptul la un apel "intern" în cadrul procedurii de arbitraj, ceea ce condiționează survenirea efectului obligatoriu/executoriu al sentinței arbitrale de finalizarea procedurii arbitrale.¹⁰⁰

O situație aparte o constituie practica Franceză unde anularea sentinței arbitrale în țara de origine nu întotdeauna împiedecă recunoașterea și executarea sentinței arbitrale străine.¹⁰¹ Una din explicațiile pe care o au experții în domeniu ține de interpretarea și aplicarea coroborată a prevederilor analizate din *Convenției de la New-York din 10*

⁹⁸ A se vedea supra nota 88.

⁹⁹ International Council for Commercial Arbitration, ICCA'S GUIDE TO THE INTERPRETATION OF THE 1958 NEW YORK CONVENTION:A HANDBOOK FOR JUDGES
http://www.arbitration-icca.org/media/0/13365477041670/judges_guide_english_composite_final_revised_may_2012.pdf

¹⁰⁰ JAMS, *Optional Arbitration Appeal Procedure*, <http://www.jamsadr.com/rules-optional-appeal-procedure/>

¹⁰¹ International Council for Commercial Arbitration, ICCA'S GUIDE TO THE INTERPRETATION OF THE 1958 NEW YORK CONVENTION:A HANDBOOK FOR JUDGES
http://www.arbitration-icca.org/media/0/13365477041670/judges_guide_english_composite_final_revised_may_2012.pdf

Michael Polkinghorne, Leon Ioannou, White & Case LLP, *France's readiness to enforce international arbitral awards annulled at place of arbitration*.
http://www.whitecase.com/files/Publication/4ca80751-b790-4ece-8948-03548171b8bd/Presentation/PublicationAttachment/da4db4b0-513b-45a6-ab81-0681ca7e91dd/article_Arbitration_Polki_Ioann.pdf

iunie 1958 și a art. IX (1) din *Convenția europeană de arbitraj comercial internațional din 21.04.61*.¹⁰²

3.4.9.2. Temeiuri invocate din oficiul instanței la examinarea cererii de recunoaștere și executare a sentinței arbitrale străine

Litigiul nu este arbitrabil potrivit legii Republicii Moldova și/sau executarea sentinței arbitrale ar fi contrară ordinii publice

Convenția de la New-York, Articolul V(2) 2. Recunoașterea și executarea unei sentințe arbitrale vor putea fi, de asemenea, refuzate dacă autoritatea competentă a țării în care se cere recunoașterea și executarea constată: a) că în conformitate cu legea acestei țări obiectul diferendului nu este susceptibil a fi reglementat pe calea arbitrajului; sau b) că recunoașterea sau executarea sentinței ar fi contrară ordinii publice a acestei țări.	CPC RM Articolul 476 (2) (2) Instanța judecătorească refuză, de asemenea, să recunoască hotărârea arbitrală străină și să o execute, stabilind că obiectul litigiului nu poate fi dat în dezbatere arbitrală conform legii Republicii Moldova sau că recunoașterea hotărârii și încuviințarea executării ei este în contradicție cu ordinea publică din Republica Moldova.
---	--

Redacția CPC RM corespunde, în principiu, dispozițiilor *Convenției de la New-York din 10 iunie 1958*. Totuși, ar fi oportun ca norma națională să urmeze întocmai redacția normei din *Convenție* li să expună separat cele două temeuri care sunt distincte. Încălcarea ordinii publice constituie unul din cele mai controversate și discutate temeuri, fiind reflectat nuanțat în diferite state. În Suedia,¹⁰³ spre exemplu, se are în vedere caracterul vădit contrar ordinii publice interne, în Franța¹⁰⁴ și România¹⁰⁵ se are în vedere încălcarea ordinii publice internaționale.

¹⁰² *Anexa 3. Convenție Europeană din 21.04.61 de arbitraj comercial internațional Publicată în ediția oficială "Tratate internaționale", 1999, volumul 14, pag.35*
Articolul IX Anularea sentinței arbitrale

1. Anularea într-unul din statele contractante a unei sentințe arbitrale ce cade sub prevederile prezentei Convenții nu va constitui un motiv de refuz de recunoaștere sau de executare într-un alt stat contractant decât dacă această anulare a fost pronunțată în statul în care, sau după legea căruia, sentința a fost dată și aceasta pentru unul din următoarele motive:
a) părțile la convenția de arbitraj erau, conform legii care le este aplicabilă, lovite de incapacitate, sau zisa convenție nu este valabilă potrivit legii căreia părțile au supus-o sau, în lipsa indicațiilor în această privință, potrivit legii țării unde sentința a fost pronunțată, sau
b) partea care cere anularea nu a fost informată în mod convenit despre desemnarea arbitrului sau despre procedura arbitrală, sau i-a fost imposibil dintr-un alt motiv să-și susțină cauza, sau
c) sentința se referă la un diferend nemenționat în compromis sau care nu intră în prevederile clauzei compromisorii; sau conține hotărâri care depășesc termenii compromisului sau al clauzei compromisorii, totuși, dacă dispozițiile sentinței care se referă la probleme supuse arbitrajului, nu pot fi separate de cele care se referă la probleme nesupuse arbitrajului, primele vor putea să nu fie anulate; sau
d) constituirea tribunalului arbitral sau procedura de arbitraj nu a fost conformă cu convenția părților sau, în lipsa convenției cu dispozițiile art. IV din prezenta Convenție.
2. În raporturile între statele contractante care sunt părți și la Convenția de la New York din 10 iunie 1958 pentru recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, paragraful 1 din prezentul articol are drept efect de a limita numai la cauzele de anulare pe care el le enumeră, aplicarea art. V paragraful 1 e) din Convenția de la New York.

¹⁰³ *A se vedea supra nota 87.*

¹⁰⁴ *Décret no 2011-48 du 13 janvier 2011 portant réforme de l'arbitrage*

Reglementări similare celor discutate mai sus din *Convenției de la New-York din 10 iunie 1958* și art. 476 (2) CPC RM sunt prezente și în Legea 24/22.02.2008, temeiurile vizate fiind concentrate la literele a) și lit. b) alin. 1) art. 39, ceea ce face dificilă aplicarea/citarea lor.¹⁰⁶ Pe de altă parte, oportunitatea includerii acestor norme în Legea 24/22.02.2008 este discutabilă nu numai pentru că are loc o dublare nereușită a prevederilor similare din CPC RM. Or, după cum este argumentat în Studiul II, art.38 și art.39 din Legea 24/22.02.2008 nu sunt, în principiu, aplicabile sentințelor arbitrale pronunțate pe teritoriul Republicii Moldova. Doar în anumite cazuri sentințele arbitrale pronunțate în arbitrajul internațional potrivit Legii 24/22.02.2008 ar putea fi considerate străine în Republica Moldova în sensul *Convenției de la New-York din 10 iunie 1958*. Din aceste considerente se propune ca art. 38 și art. 39 să fie excluse din Legea 24/22.02.2008.

La redactarea normelor din CPC RM la acest capitol urmează să se țină cont de posibilitatea existenței unor acorduri interstatale, în afară de *Convenția de la New-York din 10 iunie 1958*.

3.4.10. Contestarea încheierii privind dispunerea sau refuzul de a dispune recunoașterea și executarea sentinței arbitrale străine

Contestarea încheierii judecătorești privind dispunerea sau refuzul de a dispune recunoașterea și executarea sentinței arbitrale străine este reglementată prin extinderea

---

TITRE II « L'ARBITRAGE INTERNATIONAL

« Art. 1514. – Les sentences arbitrales sont reconnues ou exécutées en France si leur existence est établie par celui qui s'en prévaut et si cette reconnaissance ou cette exécution n'est pas manifestement contraire à l'ordre public international.

¹⁰⁵ *România, Lege nr. 134 din 2010, Codul de procedură civilă în vigoare din 1 februarie 2013:*

http://www.dreptonline.ro/legislatie/codul_de_procedura_civila_noul_cod_de_procedura_civila_legea_134_2010.php

Eficacitate Art. 1124

Orice hotărâre arbitrală dintre cele prevăzute la art. 1.123 este recunoscută și poate fi executată în România dacă diferendul formând obiectul acesteia poate fi soluționat pe cale arbitrală în România și dacă hotărârea nu conține dispoziții contrare ordinii publice de drept internațional privat român.

¹⁰⁶ *Legea 24/22.02.2008:*

Articolul 39. Refuzul de a recunoaște și de a executa hotărârea arbitrală

(1) Recunoașterea sau executarea hotărârii arbitrale, indiferent de țara în care a fost pronunțată, poate fi refuzată numai în următoarele cazuri:

- a) la cererea părții împotriva căreia este invocată hotărârea dacă aceasta prezintă instanței de judecată probe că:
  - o parte a convenției de arbitraj, menționate la art.7, se află în incapacitate sau convenția de arbitraj nu este valabilă conform legii căreia părțile au subordonat-o ori, în lipsa unei indicații în acest sens, conform legii țării în care a fost pronunțată hotărârea;
  - nu a fost informată în modul corespunzător despre desemnarea arbitrilor ori despre procedura arbitrală sau, din orice alt motiv justificat, nu a putut să prezinte explicații;
  - hotărârea a fost pronunțată asupra unui litigiu care nu este prevăzut de convenția de arbitraj sau care nu se înscrie în prevederile convenției, sau care conține decizii asupra unor chestiuni ce depășesc prevederile convenției de arbitraj. Dacă dispozițiile hotărârii arbitrale referitoare la chestiunile cuprinse în convenția de arbitraj pot fi delimitate de cele care nu sînt incluse în ea, partea hotărârii care conține dispoziții referitoare la chestiunile cuprinse în convenția de arbitraj poate fi recunoscută și executată;
  - constituirea tribunalului arbitral sau procedura arbitrală nu corespund convenției părților ori, în lipsa unei asemenea convenții, nu sînt conforme legislației statului în care a avut loc arbitrajul;
  - hotărârea nu a devenit obligatorie pentru părți sau a fost desființată ori executarea ei a fost amînată de o instanță de judecată competentă a țării în care sau conform legii căreia a fost pronunțată hotărârea;
- b) dacă instanța de judecată constată că:
  - în conformitate cu legea Republicii Moldova, obiectul litigiului nu este susceptibil de soluționare prin arbitraj;
  - recunoașterea sau executarea hotărârii arbitrale contravine ordinii publice a Republicii Moldova.

normelor stabilite în art. 470 (3) CPC RM și art. 471 (2) CPC RM pentru contestarea încheierilor adoptate asupra cererilor de recunoaștere și executare a hotărârilor judecătorești străine. Din aceste norme desprindem două elemente esențiale pentru procedura de contestare: instanța competentă să examineze contestația și termenul de exercitare a dreptului la atac.

Articolul 470. Procedura de examinare a cererii

(3) Instanța judecătorească, după ce ascultă explicațiile debitorului și examinează probele prezentate, pronunță o încheiere de încuviințare a executării silite a hotărârii judecătorești străine sau de refuz al autorizării executării.

Articolul 471. Refuzul de a încuviința executarea silită a hotărârii judecătorești străine

(2) Copia de pe încheierea judecătorească emisă în conformitate cu art.470 alin.(3) se expediază de judecată creditorului și debitorului în termen de 3 zile de la data pronunțării. Încheierea poate fi atacată în instanța ierarhic superioară în ordinea și în termenele prevăzute de prezentul cod.

Cu referire la normele citate menționăm importanța nivelului instanței investite cu autoritatea de a statua definitiv și irevocabil. Din perspectiva modificărilor recent promovate la CPC RM Curțile de Apel vor examina definitiv și irevocabil contestările asupra încheierilor adoptate privind cererile de recunoaștere și executare a hotărârilor judecătorești străine, instituind astfel practica judiciară în această materie, ceea ce ar constitui un pas înapoi în comparație cu situația actuală. Cauza *Companiei „Merchant Outpost Company”* este un avertisment și la acest capitol. Având în vedere practica modesta de interacțiune a instanțelor judecătorești cu sistemul de arbitraj, în condițiile unui sistem judecătoresc afectat grav de corupție, ar fi oportună menținerea competenței Curții Supreme de Justiție în această materie.

Un alt aspect este lipsa unui termen special stabilit pentru contestarea încheierii privind admiterea/respingerea cererii de recunoaștere și executare a hotărârilor judecătorești străine, prezent în legislația altor state, precum Rusia (o lună),¹⁰⁷ Franța (o lună).¹⁰⁸

---

¹⁰⁷ *Rusia APK:*

Статья 245. Определение арбитражного суда по делу о признании и приведении в исполнение решения иностранного суда и иностранного арбитражного решения

3. Определение арбитражного суда по делу о признании и приведении в исполнение решения иностранного суда или иностранного арбитражного решения может быть обжаловано в арбитражный суд кассационной инстанции в течение месяца со дня вынесения определения.

¹⁰⁸ *Franța CPC, Décret no 2011-48 du 13 janvier 2011 portant réforme de l'arbitrage*

TITRE II « L'ARBITRAGE INTERNATIONAL

Chapitre IV « Les voies de recours

Sentences rendues à l'étranger

« Art. 1525. – La décision qui statue sur une demande de reconnaissance ou d'exequatur d'une sentence arbitrale rendue à l'étranger est susceptible d'appel.

« L'appel est formé dans le délai d'un mois à compter de la signification de la décision.

« Les parties peuvent toutefois convenir d'un autre mode de notification lorsque l'appel est formé à l'encontre de la sentence revêtue de l'exequatur.

« La cour d'appel ne peut refuser la reconnaissance ou l'exequatur de la sentence arbitrale que dans les cas prévus à l'article 1520.

« Art. 1520. – Le recours en annulation n'est ouvert que si :

« 1o Le tribunal arbitral s'est déclaré à tort compétent ou incompétent ou

« 2o Le tribunal arbitral a été irrégulièrement constitué ou

Prevederile Codului de executare al Republicii Moldova Nr. 443 din 24.12.2004 (Anexa nr. 21) nu prezintă dificultăți de reglementare privind procedura propriu-zisă de executare a sentințelor arbitrale străine, afară de terminologia inexactă. Art.11 operează cu noțiunea de *hotărâre a instanțelor de judecată străine și ale arbitrajelor internaționale*, corectă fiind noțiunea de hotărâre sau sentință arbitrală străină. Necesită a fi ajustate prevederile art. 156 (2) privind explicarea hotărârii (arbitrale ?) străineș probabil se are în vedere explicarea actului instanței (încheierii) privind dispunerea recunoașterii și executării sentinței arbitrale străine.

3.5. Propuneri în vederea perfecționării cadrului legal privind recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine pe teritoriul Republicii Moldova

Practica de recunoaștere și executare a sentințelor arbitrale străine pe teritoriul Republicii Moldovei nu este suficient de consistentă pentru a conchide asupra gradului sporit de vulnerabilitate a unor segmente aparte ale sistemului legal național și de a insista asupra necesității unor intervenții legislative de urgență pentru a remedia anumite carențe grave în vederea prevenirii unor abuzuri la instrumentarea proceselor judiciare din această categorie. Totuși, cazul Companiei „Merchant Outpost Company” a demonstrat că recunoașterea și executarea pe teritoriul Republicii Moldova a sentințelor arbitrale străine este una din verigile slabe ale construcției arbitrale naționale.

Caracterul difuz al legislației naționale în domeniul recunoașterii și executării pe teritoriul Republicii Moldova a sentințelor arbitrale străine nu favorizează perceperea și aplicarea corectă a normelor interne și internaționale în această materie. La nivel internațional sunt aplicabile *Convenția de la New-York din 10 iunie 1958* și alte tratate bi și multilaterale, implementate pe intern în CPC PM și Legea 24/22.02.2008, acte care conțin norme paralele cu acțiune directă, identice în esență, ce țin de recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine. Dublarea reglementărilor din CPC PM și Legea 24/22.02.2008 creează incertitudini în aplicarea practică a normelor vizate.

Indiferent de modul cum vor fi sau nu comasate/revizuite cele două legi cu privire la arbitraj, Legea 23/22.02.2008 și Legea 24/22.02.2008, acestea nu ar trebui să conțină norme ce țin de recunoașterea și executarea sentințelor arbitrale străine, norme care ar trebui menținute doar în CPC RM.

Concentrarea în Codul de procedură civilă a reglementărilor legale asupra segmentelor cheie ale sistemului de recunoaștere și executare a sentințelor arbitrale străine va crea

---

« 3o Le tribunal arbitral a statué sans se conformer à la mission qui lui avait été confiée ou

« 4o Le principe de la contradiction n’a pas été respecté ou

« 5o La reconnaissance ou l’exécution de la sentence est contraire à l’ordre public international.

condiții pentru implementarea corectă și uniformă a prevederilor *Convenției de la New-York din 10 iunie 1958*. În acest context, se propune redactarea unui capitol aparte în CPC RM (*Anexa nr. 30*), fiind redactate norme consacrate recunoașterii și executării sentințelor arbitrale străine.

➤ *Art.475 (redacție nouă) propune reglementări privind depunerea cererii de recunoaștere și executare a hotărârii arbitrale străine:*

- Prin hotărâre arbitrală străină se înțelege orice sentință arbitrală de arbitraj intern sau internațional pronunțată în străinătate (intr-un stat străin parte la Convenția de la New-York din 10 iunie 1958 sau alt tratat internațional la care Republica Moldova este parte,) și care nu este considerată hotărâre arbitrală națională în Republica Moldova. O sentință arbitrală este considerată pronunțată în țara unde este situat locul arbitrajului;

- Solicitarea de recunoaștere și executare a hotărârii arbitrale străine se prezintă printr-o cerere adresată curții de apel în circumscripția căreia se afla domiciliul sau, după caz, sediul debitorului. În cazul în care debitorul nu are domiciliu sau sediu în Republica Moldova, competența revine Curții de Apel Chișinău;

- Cererea de recunoaștere și executare a hotărârii arbitrale străine se prezintă în termen de 3 ani de la data când hotărârea arbitrală a devenit executorie pentru părți potrivit legii statului unde este situat locul arbitrajului. Repunerea în termen poate fi dispusă de instanța competentă în modul stabilit la art. 116 CPC;

- În cererea de recunoaștere a hotărârii arbitrale străine se indică datele cu privire la creditor și debitor menționate la art. 166 CPC RM, precum și informații privind:

a) data când hotărârea arbitrală a devenit executorie pentru părți, dacă aceasta nu rezultă din textul hotărârii;

c) executarea anterioară a hotărârii arbitrale în alte state și partea neexecutată a hotărârii la momentul depunerii cererii;

- La cerere se anexează actele stipulate de tratatul internațional la care Republica Moldova este parte. Dacă în tratatul internațional nu se indică astfel de acte, la cerere se anexează:

a) hotărârea arbitrală și convenția arbitrală, în original sau în copie, care sunt supuse supralegalizării în condițiile prevăzute la art. 466 CPC RM;

b) act oficial privind efectul executoriu al hotărârii arbitrale, dacă aceasta nu rezultă din textul hotărârii;

c) act oficial privind executarea anterioară a hotărârii arbitrale în alte state la momentul depunerii cererii;

- Solicitantul trebuie să prezinte traducerea actelor în limba moldovenească, legalizată în modul stabilit de lege;

- Cererea de recunoaștere și executare a hotărârii arbitrale străine se supune taxei de stat în condițiile legii.

➤ *Art. 475¹ (nou) propune reglementări privind examinarea cererii de recunoaștere și executare a hotărârii arbitrale străine:*

- Cererea de recunoaștere și executare a hotărârii arbitrale străine și actele anexate se comunică debitorului care este în drept ca în termen de o lună să înainteze obiecții împotriva recunoașterii și executării hotărârii arbitrale străine. Neprezentarea obiecțiilor debitorului din motive neîntemeiate nu împiedică examinarea cererii;

- Instanța judecătorească care examinează cererea de recunoaștere și executare a hotărârii arbitrale străine informează în mod obligatoriu și neîntârziat despre acest fapt Ministerul Justiției. Lipsa reprezentantului Ministerului Justiției nu împiedică examinarea cauzei;

- Cererea de recunoaștere și executare a hotărârii arbitrale străine se examinează în ședință de judecată, cu înștiințarea legală a părților despre locul, data și ora examinării. Instanța judecătorească ascultă explicațiile părților și examinează probele prezentate de acestea. Neprezentarea din motive neîntemeiate a debitorului citat legal nu împiedică examinarea cererii. În cazul neprezentării din motive neîntemeiate a solicitantului citat legal, cererea se scoate de pe rol în condițiile lit. g) art.267;

- Instanța judecătorească amână sau suspendă pronunțarea actului de recunoaștere și executare a hotărârii arbitrale străine dacă anularea ori suspendarea acesteia este solicitată autorității competente din statul unde a fost pronunțată sau din statul după legea căruia a fost pronunțată. Instanța poate dispune depunerea unei cauțiuni de către debitor;

➤ *Art. 476 și 476¹ (nou) conțin dispoziții privind refuzul de a dispune recunoașterea hotărârii arbitrale străine și efectul executoriu al hotărârii arbitrale străine recunoscute:*

- La art. 476 urmează a fi redactate temeiurile refuzului de a recunoaște și a executa hotărârile arbitrale străine;

- La art. 476¹ (nou) se propune de a reglementa efectele recunoașterii hotărârii arbitrale străine (hotărârile recunoscute au forță probantă cu privire la situațiile de fapt pe care le constată; recunoașterea poate fi dispusă doar pentru a fi invocată autoritatea de lucru judecat; hotărârile recunoscute se supun executării silite prin eliberarea unui titlu executoriu la cererea creditorului în favoarea căruia a fost dispusă recunoașterea; substituirea creditorului sau a debitorului se admite doar în privința unei hotărâri arbitrale străine recunoscute pe teritoriul Republicii Moldova).

În afară de intervențiile de ordin legislativ, studiul susține republicarea *Convenției de la New-York din 10 iunie 1958* pentru a elimina greșelile de traducere de la Art. V (1).